Ազգ
Azg
armenian daily

12 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1997. ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ # 217 (1470)

Մինչ Կոպենհագենի նիստը համանախագահները նորից կայցելեն տարածաշրջան

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Չնայած Լեռնային Ղարաբաղը նորից մերժեց Մինսկի խմբի համանախագահների առաջարկները, բայց եւ այնպես դեռեւս միանշանակ չի կարելի ասել, թե մինչեւ Կոպենհագենի հանդիպումը կորսված են հակամարտ կողմերին բավարարող փաստաթղթի ընդունման հնարավորությունները: Դեկտեմբերի կեսերին նախատեսվում է համանախագահների նոր այցելություն տարածաշրջան: Չնայած կոնկրետ օրերը դեռ ճշտված չեն, բայց, ինչպես ասաց ԱԳՆ խոսնակ Արսեն Գասպարյանը, ամենայն հավանականությամբ, դա կլինի Կոպենհագենում կայանալիք ԵԱՀԿ երկրների արտգործնախարարների նիստից առաջ՝ մինչեւ դեկտեմբերի 17-18-ը:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

1998 թ. կապիտալ նորոգման ծախսերը կաճեն գրեթե 3 անգամ

1997 թ. դրանք կազմել են 363,5 մլն դրամ, իսկ 98 թ. կկազմեն 934,1 մլն դրամ

ՆԱՐԻՆԵ ՄԿՐՏՉՅԱՆ

ԱԺ-ի նոյեմբերի 11-ի պետաիրավական, ֆինանսավարկային եւ բյուջետային հարցերի մշտական հանձնաժողովների համատեղ նիստում շարունակվեց քննարկվել 1998 թ. ՀՀ պետական բյուջեի նախագիծը: Օրակարգում պետական մարմինների ֆինանսավորման հարցերն էին (կամ ինչպես ծեւակերպում էին գրեթե բոլոր ելույթ ունեցողները՝ «կառավարման ապարատի պահպանության» հարցերը): Ներկայացնելով խնդրո առարկան՝ ՀՀ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի փոխնախարար Պավել Սաֆարյանը նշեց, որ նախորդ տարվա համեմատ կառավարման կենտրոնական ապարատի ծախսերն աճել են երկու անգամ: Աշխատավարձի ֆոնդը կկազմի 2943,8 մլն դրամ: ՀՀ նախագահի աշխատակազմի գործունեության ծախսերում նախատեսված է 110 մլն դրամ հատուկ ջոկատի համար: Իսկ գործուղման ծախսերի ընդհանուր գումարը կազմել է 697,1 մլն դրամ (97 թ.

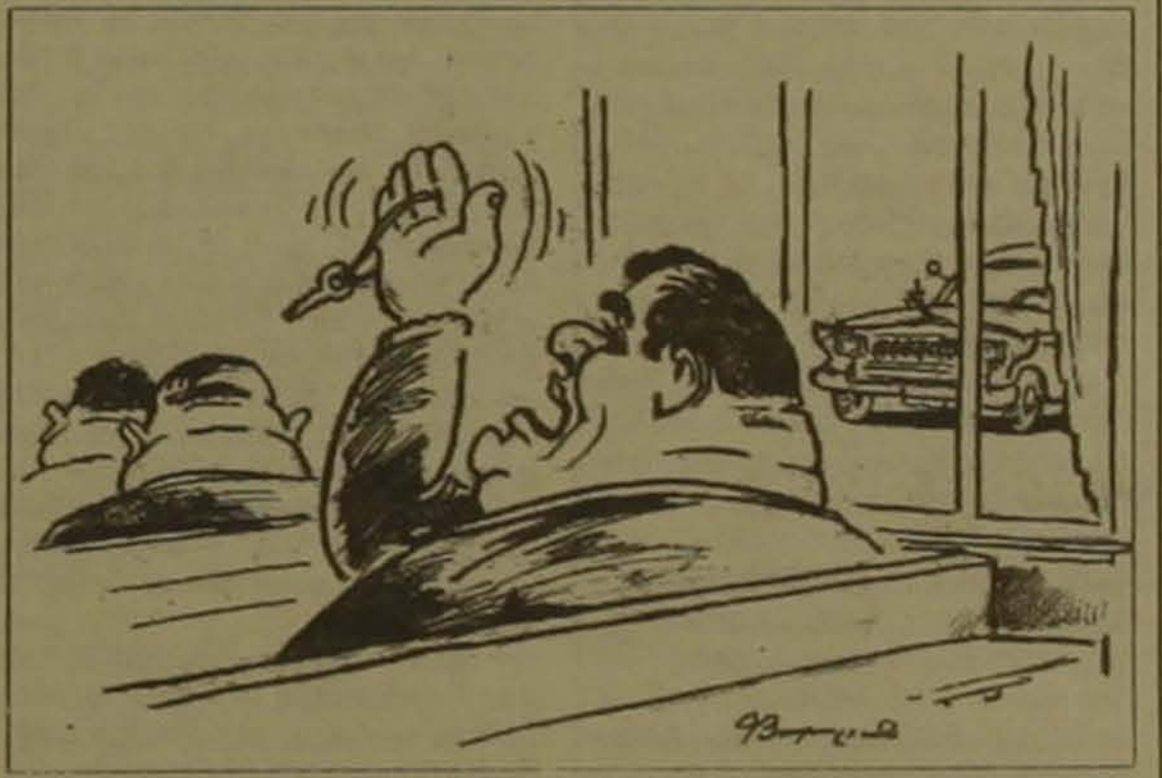

478,8 մլն դրամ է կազմել): ՀՀ դեսպանությունների եւ ռազմական կցորդների պահպանման ծախսերը կկազմեն 2922 մլն դրամ: Կապիտալ նորոգման ծախսերը 98 թ. կկազմեն 934,1 մլն դրամ 97 թ. 363,5 մլն դրամի նկատմամբ: Պետական կառավարման մարմինների պահպանման ծախսերը կկազմեն 13026,8 մլն դրամ (97 թ. կազմել է 9243,8 մլն դրամ):

Քննարկման ժամանակ ի հայտ եկան տարբեր դիրքորոշումներ եւ պահանջներ:

Տես էջ 2

ՄԵԿՆԱԲԱՆԻ ՏԵՍԱԿԵՏ

Ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման 5 խոչընդոտ

Ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորմանը խանգարում են 5 խոչընդոտներ, որոնցից 2-ը՝ քաղաքական, իսկ 3-ը՝ ընթացակարգային կամ լոգիստիկական բնույթի. այսպես է գնահատում ներկա իրավիճակը «Ազատություն» ռադիոկայանի հայտնի փորձագետ Լիզ Ֆուլլերը երեկ նույն ռադիոկայանի անգլերեն բաժնով հեռասփռված իր մեկնաբանության մեջ:

Այդ խոչընդոտներից առաջինը Ադրբեջանի կառավարության նկատմամբ Լեռնային Ղարաբաղի ապագա կարգավիճակի հարցն է: ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը Ստեփանակերտ–Բաքու հորիզոնական կապեր է պահանջում, մինչդեռ Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը խոստանում է «հնարավոր ամենալայն ինքնավարություն»:

Քաղաքական 2-րդ խոչընդոտը, ըստ Ֆուլլերի, Հայաստանում թե Ադրբեջանում շոշափելի զիջումների նկատմամբ ընդդիմադիր ուժերի ընդդիմությունն է: Խաղաղ դաշն կնքելուց առաջ համաձայնագիրը հասարակական քննարկման եւ որդեգրման հանձնելու մասին Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի առաջարկը կարող է վերջին պահին կարգավորումը վիժեցնել:

Ընթացակարգային կամ լոգիստիկական բնույթի խոչընդոտներից առաջինը Ադրբեջանի համառելն է, թե հակամարտությունը ոչ թե ներքին, այլ միջազգային է: Այսինքն՝ Ղարաբաղի հայկական ղեկավարության հետ ուղղակի բանակցության մերժումը: Մյուսը՝ կարգավորման օրակարգի հարցերի առաջարկված հերթականության կամ ուրիշ խոսքով, «փուլ առ փուլ» մոտեցման մերժումն է Ղարաբաղի հայերի կողմից, որոնք պահանջում են նախ քննարկել-լուծել կարգավիճակի հարցը:

«Փաթեթային» եւ «հանգրվանային» մոտեցումների հետ անմիջականորեն առնչվում է Ղարաբաղի հետագա անվտանգության հարցը: Ա. Ղուկասյանը եւ ՀՀ փոխարտգործնախարար Վարդան Օսկանյանը պահանջում են, որ Հայաստանին (հնարավոր է նաեւ այլ երկրների) տրվի երաշխավորի պաշտոնական մանդատ:

Կարգավորման հավելյալ խոչընդոտ է, ըստ Ֆուլլերի, Իրանը, որ դիտմամբ դուրս է թողնվել ԵԱՀԿ-ից, հետեւաբար՝ նաեւ հարցը կարգավորողների շրջանակից: Թեհրանը դեմ է միջազգային ռազմական ուժերի տեղակայմանը, որը, նրա կարծիքով, կարող է ապակայունացնել ողջ տարածաշրջանը:

Այսպիսով, Լիզ Ֆուլլերի կարծիքով, ամերիկյան մի դիվանագետի լավատեսական կանխատեսումը, թե ղարաբաղյան հակամարտությունը կարող է հարթվել 1997 թ. ավարտից առաջ, կասկածելի է:

Բուլղարիան միանալու է «Ալիեւյան առանցքին»

ԲԱՔՈՒ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Եվրասիական տրանսպորտային միջանցքի նախագծին Բուլղարիայի մասնակցության հարցերն են քննարկվել նոյեմբերի 10-ին Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի եւ Բուլղարիայի ԱԳ նախարար Նադեժդա Միխայլովայի հանդիպման ժամանակ: Ինչպես նշել է Ն. Միխայլովան, Բուլղարիայում հատուկ ուշադրություն են հատկացնում այս երթուղուն, որ սկսվելով Իտալիայում, Ալբանիայում, Բուլղարիայում, այնուհետեւ անցնում է Անդրկովկասի եւ Միջին Ասիայի երկրներով եւ ավարտվում Չինաստանում: Տկն. Միխայլովան տեղեկացրել է, որ տվյալ պահին Վաշինգտոնում տեղի է ունենում համաժողով՝ նվիրված հատկապես Արեւելյան Եվրոպայի երկրների տարածաշրջանային զարգացմանը, որտեղ առաջադրվելու է անմիջականորեն տրանսպորտային միջանցքի հարցը, ինչպես նաեւ բուլղարական Բուրգաս նավահանգստի վերակառուցման մեջ միջոցներ ներդնելու խնդիրը: Այդ նպատակով Բուլղարիայի ԱԳ նախարարը պաշտոնապես դիմել է Ուկրաինայի, Վրաստանի եւ Ադրբեջանի համաձայնագրին միանալու խնդրանքով: Դրան ի պատասխան Ալիեւը հայտարարել է, որ ոչ մի խոչընդոտ չկա այդ հարցում:

Ն. Միխայլովան հայտնել է նաեւ Բուլղարիայի շահագրգռությունը արեւմտյան շուկաներ կասպիական նավթի փոխադրմանը մասնակցելու հարցում: Ըստ Ալիեւի, երեք տարվա ընթացքում Ադրբեջանի նավթարդյունահանման բնագավառում ներդրվել է մեկ մլրդ դոլար: «Չրաղ-1»-ից ստացած առաջին նավթը վկայում է, որ կասպիցի նավթային պաշարները ենթադրվող քանակից շատ ավելի մեծ են: Մոտակա 20–30 տարում արդյունահանվող նավթի համաշխարհային

Վեհափառը պարգեւատրվեց «Լամբեթի խաչ» շքանշանով

ԷՋՄԻԱԾԻՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նորին սրբություն Գարեգին Ա կաթողիկոսը, որը պաշտոնական այցով գտնվում է Անգլիայում, պարգեւատրվեց Անգլիկան եկեղեցու բարձրագույն պարգեւով՝ «Լամբեթի խաչ» շքանշանով: Ինչպես հայտնեցին Մայր Աթոռի մամլո դիվանից, նոյեմբերի 10-ին շքանշանը Վեհափառին հանձնել է Քենթրբերիի արքեպիսկոպոսը:

Ի պատիվ Վեհափառ հայրապետի օրերս տեղի է ունեցել նաեւ երեկոյան ժամերգություն Լոնդոնի Ս. Պողոս եկեղեցում Լոնդոնի եպիսկոպոս Ռիչարդ Չարթրսի նախագահությամբ: Վեհափառ հայրապետն առանձին հանդիպումներ է ունեցել նաեւ հույն օրթոդոքս եկեղեցու Գրիգորիոս արքեպիսկոպոսի եւ կաթոլիկ եկեղեցու կարդինալ Բազիլ Հումի հետ: Կարդինալի հետ ունեցած հանդիպման ընթացքում Վեհափառ հայրապետը մասնավորապես անդրադարձել է Արցախի խնդրին: BBC World service եւ The times լրատվամիջոցներին տրված հարցազրույցների ընթացքում Նորին սրբությունը խոսել է Հայաստանի ներկա իրավիճակի եւ քրիստոնեությունը Հայաստանում պետական կրոն հռչակման 1700-ամյակի տոնակատարությունների մասին:

Մինսկում կլրամշակվի ԱՊՀ հակամարտային իրավիճակների կոմիտեի կանոնադրությունը

ՄԻՆՍԿ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՊՀ հակամարտային իրավիճակների կոմիտեի կանոնադրության նախագծի լրամշակման փորձագետների խորհրդակցությունը տեղի կունենա չորեքշաբթի օրը Համագործակցության՝ Մինսկի կենտրոնակայանում:

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ–ՏԱՍՍ-ը, փորձագետները կքննարկեն Հայաստանի եւ Ռուսաստանի ներկայացրած կանոնադրությունների տարբերակները: Հայկական կողմը գտնում է, որ կոմիտեն պետք է լինի խորհրդակցական մարմին՝ բաղկացած ԱՊՀ մասնակից երկրների ներկայացուցիչներից, որոնց կոմիտեի կազմ են պատվիրակել նրանց ղեկավարները:

Ռուսական կողմի առաջարկության համաձայն, կոմիտեի խնդիրը պետք է լինի մինչեւ Համագործակցության պետությունների ղեկավարների խորհրդի հերթական նիստը ժամանակավորապես այն հարցերի օպերատիվ լուծումը, որոնք հետաձգման ենթակա չեն:

Կոմիտեն կոչված է համակարգելու եւ ուղղություն տալու ԱՊՀ անդամ երկրների այն ջանքերին, որոնք կապված են Համագործակցության տարածքում խաղաղարար գործունեության հետ, զբաղվելու հակամարտային իրավիճակներով եւ հակամարտություններով:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ԱՄՆ-ը խրախուսում է Թուրքիա, Հայաստան, Ադրբեջան, Թուրքմենստան եւ Վրաստան էներգետիկ ինտեգրացիան

Երեկ Հայաստանում ԱՄՆ-ի դեսպանատնից մեր ստացած հաղորդագրությունը տեղեկացնում է, որ Մ. Նահանգների էներգետիկայի նախարար Ֆեդերիկո Փենյանը նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի հետ հանդիպելուց հետո հանդես է եկել հայտարարությամբ, ուր մասնավորապես ասել է, որ իր այցելությունը նախագահ Քլինթոնի հանձնարարած առաքելության մի մասն է եւ ընդգրկում է նաեւ այցելություն Թուրքիա, Ադրբեջան, Թուրքմենստան եւ Վրաստան: Մ. Նահանգները կարեւորում է էներգիայի ռեսուրսների զարգացման դերը կասպիական տարածաշրջանի եւ Կովկասի երկրների ինտեգրացիայի հարցում: Այդ «առաքելության ընդհանուր նպատակն է նպաստել համաշխարհային շուկաների նավթի ավելի բազմազան եւ ապահով մատակարարման զարգացմանը, խթանել կասպիական տարածաշրջանի երկրների ֆինանսական հզորությունը եւ տնտեսական կենսունակությունը, արագացնել Արեւելք-Արեւմուտք եվրասիական տրանսպորտային միջանցքի կառուցումը՝ կասպիական ավազանից եւ Կենտրոնական Ասիայից նավթի եւ գազի տեղափոխման համար, եւ պաշտպանել ԱՄՆ-ի առեւտրական շահերը»:

Նախարարի ասելով, Լ. Տեր-Պետրոսյանի հետ իր հանդիպման ժամանակ քննարկվել են Արեւելք-Արեւմուտք եվրասիական տրանսպորտային միջանցքի մեջ Հայաստանի ներգրավման հեռանկարները: Նախարարը գտնում է, որ ժամանակն է նաեւ լրջորեն մտածել Հայաստանի, Վրաստանի, Թուրքիայի եւ Ադրբեջանի միջեւ էլեկտրաէներգիայի, բնական գազի եւ նավթի ենթակառուցվածքային կապերի ստեղծման եւ բարելավման մասին: Ֆեդերիկո Փենյանը կարծում է, որ նման «զարգացումները եւ դրանց մեջ Հայաստանի ընդգրկումը կայունության ու բարգավաճման աղբյուր են տարածաշրջանում եւ կնպաստեն Լեռնային Ղարաբաղի հակամարտության կարգավորման առաջընթացին»:

Գերմանիան այլեւս դեմ չէ Թուրքիայի մասնակցությանը

ԲՐՅՈՒՍԵԼ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Եվրամիության ընդլայնման համաժողովում Թուրքիայի մասնակցության հարցում Գերմանիան փոխել է իր բացասական վերաբերմունքը: Գերմանիայի արտգործնախարար Կլաուս Քինկելը Բրյուսելում իր գործընկերների հետ հանդիպման ժամանակ հայտարարել է. «Եթե բոլորը գտնում են, որ Թուրքիային պետք է ներգրավել այդ բանակցություններում, ապա այդ որոշումը չի վիժեցվի Գերմանիայի պատճառով»: Ինչպես հաղորդում է DPA գործակալությունը, Բոննի եւ Անկարայի հարաբերությունները սրվել էին Գերմանիայի ներկայացրած այն փաստարկների պատճառով, ըստ որոնց մարդու իրավունքների խախտումները Թուրքիային թույլ չեն տալիս մասնակցելու Եվրամիության ընդարձակման բանակցություններին:

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

1998 թ. կապիտալ նորոգման ծախսերը կաճեն գրեթե 3 անգամ

Սկիզբը էջ 1

Մասնավորապես, Արմեն Եղիազարյանը կոչ արեց հրաժարվել կառավարական հեռախոսներից: Ի պատասխան Շահեն Կարամանուկյանը նշեց, որ մարզերի հետ կապն իրականանում է հիմնականում կառավարական հեռախոսների միջոցով: Վանո Սիրադեղյանը նկատեց, որ Ազգային ժողովը «շատ համեստ է» եւ լրացուցիչ գումար պահանջեց: ԱԺ նախագահն էլ տեղից նկատեց, որ ԱԺ-ն եղածով կբավարարվի: Ֆինանսավարկային հանձնաժողովի փոխնախագահ Վարդան Խաչատրյանը ասաց, որ կառավարությունում պատգամավորը տեղ չունի նստելու: Լեոնիդ Հակոբյանը տարակուսեց՝ «դու գնաս կառավարություն եւ տեղ չունենա՞ս նստելու»: Տեղեկացվեց, որ կառավարության աշխատակազմում 247 մարդ է աշխատում: Աշխատակազմի սպասարկման համար նախատեսվում են գնել նոր մեքենաներ, քանի որ եղած մեքենաների «միջին տարիքը ինն է»: Լ. Հակոբյանն ընդգծեց. «էս ծախսերը շատ են», եւ ժողովուրդը չի ընդունում այն հանգամանքը, որ Բագրատ Ասատրյանը վերանորոգում է շենքի արտաքին հատվածը: «Ո՞ւր են գնում էդ փողերը», հարցրեց Հակոբյանը, ավելացնելով, որ պատգամավորներից շատերը հարցեր չեն ուզում տալ, առավել եւս հետեւողականորեն հետամուտ լինել պատասխաններ ստանալու մեջ: Հակոբյանը կոչ արեց կրճատել ծախսերը: Շահեն Կարամանուկյանը [illegible] վերահսկելի բյուջե»: Պավել Սաֆարյանը նշեց, որ ծախսերի հաշվառման սկզբունքները հետեւյալներն են. ա) հաստիքների կրճատումը, բ) վարչությունների եւ այլ գերատեսչությունների միավորումը:

Ծառայողական մեքենաների թիվը 98 թ. կկազմի 615 (97 թ. կազմել է 622):

ՀՀ գլխավոր դատախազ Հենրիկ Խաչատրյանը խոր դժգոհություն հայտնեց համակարգի պետբյուջեի ֆինանսավորումից: Խաչատրյանը նշեց, որ «Թեյմուրազյանի գործով» 300 հազար դոլար է մտել բյուջե: Խաչատրյանը նշեց, որ 186 մլն դրամ մի պահանջ է ներկայացրել բյուջե, իսկ հատկացվել է 97 մլն:

Վարդան Խաչատրյանը նկատեց, որ այսօրինակ ֆինանսավորման դեպքում «ձեռնտու չէ հանցագործություններ բացելը», եւ «ցանկացած գործ կարող են «հեչ անել»:

Սահմանադրական դատարանի համար 98 թ. բյուջետային հատկացումները կկազմեն 162,352,7 հազար դրամ, Գերագույն դատարանինը՝ 92.492,0 հազար դրամ: Եվ չնայած ՍԴ-ում նախատեսվում է «չորս միավոր հաստիքի կրճատում», սակայն նախատեսվում է նորոգման ծախսերի ավելացում:

Այնուհետեւ հերթը հասավ Ազգային ժողովի պահպանությանը. 98 թ. ԱԺ-ի համար նախատեսվում է 941 մլն 309,3 հազար դրամ: Ըստ ԱԺ-ի աշխատակազմի ղեկավար Աշոտ Անտինյանի, նկատվում է միտում համալրելու մշտական հանձնաժողովները որպես մշտական անդամ: 98 թ. ավելանալու է նաեւ գործուղումների թիվը:

ԱԺ նախագահը մի քանի հարցադրումների անձամբ պատասխանեց (մեր տպավորությամբ մի քանի հայտարարություն էլ արեց հատուկ մամուլի համար, որոնք բարեխղճորեն վերապատմում ենք): Նա նշեց, որ նախատեսվում է գնել ԱԺ-ի տարածքներից «ավելի [illegible]» [illegible] են: Ներկայումս ԱԺ-ն մի քանի դահլիճ ունի, որոնցից քիչ են օգտվում, թերեւս, հաջորդ արդեն պրոֆեսիոնալ խորհրդարանի պատգամավորների համար այդ դահլիճները վերածվեն աշխատասենյակների: Արարքցյանն ընդգծեց, որ ավելի նպաստավոր պայմաններ պետք է ստեղծել հաջորդ խորհրդարանի համար:

Հավանաբար զգալով, որ իր ելույթը կարելի է ընկալել որպես վաղաժամկետ հրաժեշտ Ազգային ժողովին, Արարքցյանը հարկ համարեց քանիցս կրկնել «դա 99 թ. խնդիրն է»: Արարքցյանն ավելացրեց, որ միջազգային կազմակերպություններին անդամակցելու առումով ԱԺ-ի ծախսերը 98 թ. կավելանան: Այնուհետեւ քննարկում սկսվեց պատգամավորների աշխատավարձերի շուրջ: Արա Սահակյանը տեղից ռեպլիկ նետեց. «Աշխարհի ամենաէժան պատգամավորը մենք ենք», մի ուրիշը ավելացրեց՝ «60 դոլարանոց պատգամավոր ենք»:

(Պատգամավորի աշխատավարձն, անշուշտ, պետք է բարձր լինի: Սակայն ԱԺ-ի մերձակայքում «տեղակայված» արտասահմանյան ամենավերջին մակնիշների մեքենաների առկայությունը եւ թվաքանակը վկայում են, որ մեր պատգամավորների բացարձակ մեծամասնությունը, մեղմ ասած, 60 դոլարի հույսին չէ):

ԱԺ նախագահը նշեց, որ իր ֆոնդը օգտագործում է անապահով քաղաքացիներին օգնելու համար (յուրաքանչյուր դիմողի, եթե, իհարկե, պարզվում է, որ նա անապահով է, հատկացվում է 5500 դրամ): Արարքցյանը դժգոհություն հայտնեց, որ ԱԺ-ի առանձին պատգամավորներ գործուղվում են արտասահման առանց ԱԺ նախագահի համաձայնության կամ գիտության:

Տեղեկացվեց, որ ԱԺ-ի հաստիքների թիվը 391-ն է (ներառյալ Վերահսկիչ պալատը): Արարքցյանը դեմ արտահայտվեց սեփական ստուդիա ունենալու հարցին, ընդգծելով [illegible] «չափազանցությունների մեջ չընկնենք»: Ընդհանրապես նա դեմ է այն հանգամանքին, որ լրատվական ծառայություններ են ստեղծվում բոլոր գերատեսչություններում, իսկ յուրաքանչյուր ղեկավար իր հեռուստատեսային հաղորդաշարն ունի:

«Մի փոքր պետություն ենք. փոխանակ այս ամենը կենտրոնացնենք, տրոհում ենք-տրոհում ենք-տրոհում ենք», վերջում ընդգծեց ԱԺ նախագահը:

ՄԱՄՈՒԼ

«Արմենիա եւ միր» դարձյալ ձեր սեղանին

Լույս տեսավ «Արմենիա ի միր» մոսկովյան ռուսալեզու ամսագրի այս տարվա առաջին համարը՝ մեր թերթի ընթերցողներին քաջածանոթ Լուսիկ Ղուկասյանի խմբագրությամբ: Ի տարբերություն նախորդ համարների, այս համարն ավելի հագեցած է լուսանկարային ռեպորտաժներով, եւ ինչպես միշտ՝ հարցազրույցներով: Շքեղ ձեւավորված ամսագրում տեղ են գտել ՀՀ վարչապետ Ռ. Քոչարյանի հարցազրույցը, նրա եւ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի Մոսկվա կատարած այցը լուսաբանող լուսանկարներ, ինչպես նաեւ աղետի գոտում եւ հատկապես Գյումրիի վիճակին նվիրված ընդարձակ հոդված: Պակաս հետաքրքիր չէ ՌԴ-ում ՀՀ նոր դեսպան Գագիկ Շահբազյանի հարցազրույցը, որում դիվանագետը խոսելով Մոսկվայում տիրող հակակովկասյան տրամադրությունների մասին, նշում է, թե դրանք ժամանակավոր բնույթ են կրում: Հետաքրքիր է նաեւ համարի հարցադրումը, թե ինչպես են քաղաքական գործիչները գնահատում Ռուսաստան-Բելառուս միությանը Հայաստանի միանալու հարցը: Հեյդար Ալիեւի համար միեւնույն է, թե Հայաստանում ինչ ստորագրություններ են հավաքում, քանի որ Ադրբեջանում նման տրամադրություններ չկան: Կոմկուսի առաջնորդ Գենադի Զյուգանովը ընդհանրապես ողջունում է այդ գործընթացը, իսկ ՌԴ Պետդումայի պատգամավոր, գեներալ Ալբերտ Մակաշովը դրական է համարում Ռուսաստանին Հայաստանի միանալու հարցը, միայն թե, նրա կարծիքով, վատ է, որ այստեղ միայն հայեր են ապրում:

Ի դեպ, դրան հաջորդում է Դոնի Ռոստովի հայերին նվիրված մի պատմական ակնարկ, որը ձեւավորված է համայնքի այսօրը ներկայացնող լուսանկարային ռեպորտաժով:

Իսկ Հայաստանի կոմկուսի կենտկոմի նախկին առաջին քարտուղար Սուրեն Հարությունյանի կնոջ՝ Նինա Աստուրովնայի հետ զրույցից պարզվում է, որ Ռաիսա Գորբաչովայի կարծիքով Ղարաբաղի խնդիրը պետք է Հարությունյանը եւ Վեզիրովը (այն ժամանակվա Ադրբեջանի առաջին քարտուղար) լուծեին: Ինչ վերաբերում է իր ամուսնու ղեկավարման շրջանին, ապա տիկին Հարությունյանի ասելով՝ դրանք ամենածանր տարիներն էին: Բովանդակալից հոդվածներ կան նաեւ հայտնի բժիշկ Հովհաննես Հովհաննիսյանի, հայտնի վիրտուոզ Վլադիմիր Սպիվակովի կնոջ՝ Սաթենիկի, մոսկովյան «Առլեկին» թատրոնի գլխավոր ռեժիսոր Սերգեյ Մելքոնյանի, ինչպես նաեւ Թուրքիայի քաղաքական դեմքերի, Մոսկվայի «Լուսինե» շինարարական կոնցեռնի մասին:

Ա. Հ.

Կոմկուսը սոցիալիստական ուժերի նոր դաշինքը չի ընդունում

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 11-ին Հայաստանի սոցիալիստական ուղղվածության մի շարք կուսակցություններ ու միություններ հայտարարեցին նոր՝ «Հայաստանի սոցիալիստական ուժերի միություն» (ՀՍՈՒՄ) անվամբ դաշինքի ստեղծման մասին:

Հիմնադիր անդամներից մեկը՝ միության քաղաքական քարտուղար Աշոտ Մանուչարյանը հայտարարեց, որ ՀՍՈՒՄ-ի մեջ սոցիալիստամետ բոլոր ուժերի ընդգրկվելուց հետո այն կկարողանա լիարժեք գործունեություն ծավալել, ճշգրտելով ծրագրային դրույթները:

Սակայն, ինչպես հայտնեց Հայաստանի կոմկուսի ղեկավար Սերգեյ Բադալյանը, ՀԿԿ-ն ոչ մի առնչություն չունի նորաստեղծ միության հետ եւ ոչ մի կերպ չի նախապատրաստվում նրանց ընդունել որպես սոցիալիստական ուժերի համախմբման միակ մարմին:

«Քաղաքական դավադրություն՝ համազգային բանավեճի քողի տակ»

Քաղաքական կանխատեսումների «Ազդակ» ակումբը եւ Հայաստանի քաղաքագետների միությունը նոյեմբերի 11-ին Ակադեմիայի մեխանիկայի ինստիտուտի նիստերի դահլիճում կազմակերպել էին մի յուրօրինակ արտագնա նիստ, որը միաժամանակ նաեւ մամուլի ասուլիս էր: Ներկա էին մտավորականներ, հասարակական եւ քաղաքական կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ եւ, իհարկե, լրագրողներ: Բացելով նիստը, «Ազդակի» նախագահ Արմեն Պողոսյանն ընդգծեց, թե «վերջին 8-9 տարիներին մենք անընդհատ լսում ենք «բեկումնային պահ», «ճակատագրական պահ» արտահայտությունները, որոնք շատ գործածվելուց մաշվել են»: Այնուամենայնիվ, հիմա, ըստ իրենց, իրոք այնպիսի պահ է, որը կարելի է «առանց վերապահության անվանել բեկումնային»: Խոսքը արցախյան հակամարտության լուծման ներկա փուլի մասին է, որը «հանգրվանային կետի է մոտեցել»: Տրամաբանական եւ օրինաչափ համարելով ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի եռանախագահների հետ տարվող բանակցությունների գաղտնիությունը, բանախոսը նաեւ ընդգծեց, թե դրանց «նպատակը եւ քաղաքական գիծը չեն կարող լինել գաղտնի»: Այս համատեքստում հանրապետության նախագահի հրահրած բանավեճը ասուլիսը վարողը համարեց «քող», որի տակ «դավադրություն է նախապատրաստվում»:

Այնուհետեւ 30 րոպեանոց զեկուցում կարդաց Հայաստանի քաղաքագետների միության նախագահ, քաղաքագիտության դոկտոր Հմայակ Հովհաննիսյանը: Նա կատարեց մի քանի դիտարկումներ, որոնց համառոտ բովանդակությունը հետեւյալն է.

1) ստեղծված վիճակի համար կոլեկտիվ պատասխանատվություն չի լինում, այս վիճակին հասցրել է ներկա վարչախումբը եւ անձամբ նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, որն այժմ արհեստական բանավեճ հրահրելով՝ փորձում է պատասխանատվությունը իրենից հեռացնել եւ դնել ժողովրդի վրա,

2) երբ 1996-ի սեպտեմբերին ափերից դուրս եկած ժողովուրդը մտավ Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի տարածք իշխանությունները գտան կազմակերպիչներին եւ փորձեցին պատասխանատվության ենթարկել, իսկ երբ 1988-ին իրենք ոտքի հանեցին մի ամբողջ ժողովուրդ, կազմակերպեցին Շարժում, փորձում են ասել, թե իրենք չեն պատասխանատու Շարժման արդյունքների համար,

3) եթե այս իշխանությունները չեն տեսնում արցախյան շարժումը դրական արդյունքի հասցնելու ուղիներ, պետք է ազնվություն ունենան եւ ժողովրդին ասեն այդ մասին ու հեռանան ասպարեզից, որպես ձախողում կրած գործիչներ,

4) Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը պարտավորություններ է ստանձնել համաշխարհային հանրության առաջ եւ վարում է մի գիծ, որը մեզ տարել է փակուղի, իսկ 99,9 տոկոսով տանուլ տված նրա «խաղը» փոխելու եւ «նոր խաղ» սկսելու համար մեզ հարկավոր է նոր ղեկավար, որը կաշկանդված չլինի Արեւմուտքին տված խոստումներով,

5) Լեւոն Տեր-Պետրոսյանի իշխանության հիմքը ոչ բանակն է, ոչ դրսի աջակցությունը, այլ «ինքնահավանությունը», ինչի հետեւանքով «հեղափոխական կուռքերը չեն հեռանում, այլ ամրացնում են իրենց դիրքերը»: Մինչդեռ այդ կուռքերը՝ «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամները, բոլորն անխտիր պետք է հեռանան, «անկախ այն բանից, թե բախտի քմահաճույքով բարիկադների որ կողմերում են այսօր հայտնվել», որովհետեւ «1988 թվականից Հայոց համազգային շարժում անվան տակ սկիզբ առած գործընթացները ավարտվում են համազգային խայտառակությամբ եւ հիասթափությամբ»,

6) Հայաստանի տնտեսական վիճակը վատ է ոչ թե արցախյան պատերազմի եւ շրջափակումների հետեւանքով, այլ այն պատճառով, որ ներկայիս իշխանավորները երեք տարի շարունակ, 1988-1990 թվականներին, գիտակցաբար հիմնովին կործանեցին անկախության շեմին կանգնած երկրի տնտեսությունը, իսկ հետագա տարիներին ոչինչ չարեցին վերականգնելու համար,

7) հասարակության մեջ բանավեճ «խթանելը» նպատակ է հետապնդում «Արեւմուտքին ցույց տալ իշխանությունների լոյալությունը» եւ ընդգծել «ընդդիմադիր ուժերի անհանդուրժողականությունը»: Այս գաղափարախոսության «գերնպատակն է հայ հասարակությունը ներկայացնել իբրեւ ազգայնամոլության վիրուսով վարակված մարմին», որի նկատմամբ հետագա բռնություններ կիրառելու, ժողովրդավարության սկզբունքները Հայաստանի իշխանությունների կողմից ոտնահարելու դեպքում միջազգային հանրությունը «մասների արանքով նայի» դրանց,

8) անհրաժեշտ է մշակել ազգային ռազմավարություն այս վիճակից դուրս գալու համար: Դա մեկ հոգու, մեկ կուսակցության ուժերից վեր է, պետք է արվի պետականորեն:

Այնուհետեւ ասուլիսը վարողները պատասխանեցին լրագրողների ու ներկաների բազմաթիվ հարցերին:

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հանգուցյալ
Հովհաննես Գրիգորի
Հովհաննիսյանի
քաղաքացիական
հոգեհանգիստը տեղի կունենա
այսօր՝ նոյեմբերի 12-ին,
ժամը 17-ից,
իսկ հուղարկավորությունը
վաղը՝ նոյեմբերի 13-ին,
ժամը 14-ին,
Դեմիրճյան 19, բն. 7-ից:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրէնութիւն / հեռ. 562863
Համակարգչային
ծառայութիւն / 581841
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածքը
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն
վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

ընթացիկ

ՄԱՐԴՈՒ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐ

Յուրաքանչյուրիս իրավունքները

Մարդու իրավունքների հռչակագիրը 1948 թ. հրապարակելով, Միավորված ազգերի կազմակերպությունը դեկտեմբերի 10-ը ազդարարեց Մարդու իրավունքների օր: Հայաստանի Հանրապետությունը ստորագրել է այս փաստաթղթի բոլոր հիմնական դրույթների տակ: Հանրապետությունում գրանցված են մարդու իրավունքների պաշտպանության գրեթե 30 ոչ կառավարական կազմակերպություններ (ՈԿԿ), որոնցից 20-ը համեմատաբար ակտիվ են: Մի քանիսը շատ հզոր եւ արդյունավետ աշխատանք են կատարում, այդ թվում Հայաստանի ժողովրդավարական ֆորումը, Սախարովի հիմնադրամը, Հայկական սահմանադրական իրավունքի պաշտպանության կենտրոնը, Հայաստանի հելսինկյան կոմիտեն, «Ավանգարդը», Վանաձորի մարդու իրավունքների պաշտպանության կենտրոնը: Վերջերս հիմնվել է մարդու իրավունքների պաշտպանության նոր կազմակերպություն «1996 սեպտեմբեր», որ ներառում է 12 ՈԿԿ-ներ: ՄԱԿ-ի հասարակական տեղեկատվության բաժնի (ՀՏԲ) ներկայացուցիչ Էնկու Կեբեդեն կազմակերպությանն օգնելու իրենց պատրաստակամությունը հայտնեց, քանի որ միավորման գաղափարից սկսելը արդյունավետ աշխատանքի հուսադրող սկիզբ է: ՀՏԲ-ն հոկտեմբերի 24-ից (ՄԱԿ-ի օրը) սկսած նախաձեռնել է ՈԿԿ-ների հետ հանդիպումներ, որոնք դեկտեմբերի 10-ին կվերածվեն համահանրապետական կոնֆերանսի: Հեռուստատեսությամբ եւ ձայնասփյուռով սկսվել է մարդու իրավունքներին վերաբերող շար: Մտադրություն կա նաեւ լինել Հայաստանի առանձին մեծ ու փոքր վայրերում, ուսումնասիրելու ինչպես են իրագործվում մարդու իրավունքները: Նախորդ շաբաթվա ռադիոհաղորդումը ուղիղ եթերում էր: Սա հաճախադեպ կդառնա, որից հետո ԵՊՀ-ի սոցիոլոգիայի բաժինը կամփոփի արդյունքները: Նոյեմբերի 10-ից սկսյալ ռադիոյով կներկայացվեն մարդու իրավունքների հռչակագրի 30 դրույթներից յուրաքանչյուրը եւ դրանց շուրջ մեկնաբանությունները:

ՀՏԲ-ում հոկտեմբերի 24-ի նշված հանդիպման ընթացքում 19 ՈԿԿ-ների ներկայացվեց հարցաթերթիկ, թե ինչպես են կիրառվում Հայաստանում հռչակագրի 30 դրույթները: «Ոչ կիրառելի» սյունակում 12 հոդվածներ ստացել են ամենաբարձր նիշերը: 5-րդ հոդվածը «Ոչ ոք չպետք է ենթարկվի կտտանքների, դաժան, անմարդկային կամ ստորացուցիչ վերաբերմունքի կամ պատժի», 19 կազմակերպություններից 14-ի կարծիքով Հայաստանում անտեսված է: Համապատասխանաբար 12 եւ 11 կազմակերպություններ չկիրառվողների շարքում նշում են 9-րդ եւ 25-րդ հոդվածները. «Ոչ ոք չի կարող ենթարկվել կամայական կալանքի, բանտարկության կամ արտաքսման» եւ «Յուրաքանչյուր ոք ունի կենսամակարդակի իրավունք, որը իր եւ իր ընտանիքի համար ապահովի առողջություն եւ բարեկեցություն, այդ թվում՝ սնունդ, հագուստ, բնակարան ու բժշկական սպասարկում, անհրաժեշտ սոցիալական ծառայություններ եւ ապահովագրության իրավունք գործազրկության, հիվանդության, հաշմանդամության, այրիության, ծերության եւ այն դեպքերում, երբ գոյության միջոցների ձեռքբերումը չի պայմանավորված իրենց կախված հանգամանքներով: Մայրերն ու մանուկները ունեն հատուկ հոգածության ու օժանդակության իրավունք»: 10 կազմակերպություններ համարել են, որ չեն գործում 21, 23, 28-րդ հոդվածները. մասնակցություն երկրի կառավարմանը, պետական ծառայություն կատարելու հավասար իրավունք, ժողովրդի կամքը որպես կառավարության իրավազորության հիմք, այն է պարբերական եւ անեղծ ընտրություններ համահավասար ընտրական իրավունքի հիման վրա, աշխատանքի ազատ ընտրության եւ գործազրկությունից պաշտպանվելու, ինչպես եւ հավասար ու արդարացի վարձատրության իրավունք, սոցիալական, միջազգային իրավունքի կարգ ու կանոնի իրավունք, որի դեպքում լիովին իրագործելի լինեն Հռչակագրում շարադրված իրավունքներն ու ազատությունները եւ այլն: 9 կազմակերպություն անտեսված են համարել 7-րդ հոդվածը, ուր մասնավորապես ասվում է. «Բոլորը հավասար են օրենքի առջեւ, ունեն հավասար պաշտպանության իրավունք ընդդեմ ցանկացած խտրականության եւ նման խտրականության մղող ցանկացած սադրանքի»: 8 կազմակերպություններ կարծում են, որ չեն կիրառվում 2-րդ եւ 8-րդ հոդվածները: Առաջինը հայտնում է Հռչակագրի բոլոր իրավունքներից եւ ազատություններից առանց որեւէ խտրականության օգտվելու մասին, ապա շարունակում. «Ոչ մի խտրականություն չպետք է հիմնված լինի երկրի կամ տարածքի, քաղաքական, իրավական կամ միջազգային կարգավիճակի վրա, լինի դա անկախ, խնամարկյալ, ոչ ինքնակառավարվող կամ ինքնիշխան որեւէ այլ սահմանափակումով պետական կազմավորում, որին պատկանում է մարդը»: Իսկ հաջորդ հոդվածը ազդարարում է. «Ամեն ոք ունի ազգային լիազոր դատարանների միջոցով իր իրավունքների արդյունավետ վերականգնման իրավունք, եթե խախտվում են Սահմանադրությամբ կամ օրենքով սահմանված նրա հիմնական իրավունքները»: Միակ հոդվածը, որի կիրառումը չի ժխտել ոչ ոք, 16-րդն է, ուր խոսվում է առանց սահմանափակումների ամուսնանալու եւ ընտանիք հիմնելու իրավունքների մասին: Սակայն 3 եւ 6 կազմակերպություններ դա համապատասխանաբար համարում են մասամբ կամ անբավարար կիրառվող, նկատի ունենալով թերեւս հոդվածի վերջին հատվածը, ուր խոսվում է ընտանիքի հասարակության ու պետության կողմից պաշտպանվելու իրավունքի մասին: Կիրառվողների շարքում այս հոդվածը ստացել է ամենաբարձր թիվը 8: 7 կազմակերպություններ հաստատել են 27-րդ հոդվածի համայնքի մշակութային կյանքին, գիտության եւ արվեստի առաջընթացին ազատորեն մասնակցելու մասին: Բայց սրանք այս սյունակի միակ բարձր թվերն են: Մնացյալ հոդվածների կիրառությունը հավաստել են շատ քիչ թվով 1-4 կազմակերպություններ միայն, ընդ որում, 11 հոդվածի կողմ հանդես են եկել միայն մեկական կազմակերպություններ:

ԱՆՈՒՇ ԳԱԼՍՏՅԱՆ

Գորիսի թիվ 2 մանկապարտեզը՝ «նվաճված տարածք»

Գորիսի թիվ 2 մանկապարտեզի «հողի վրա» ավելի քան կես տարի առաջ սկսված առճակատումը քաղաքապետ Սուրեն Խաչատրյանի եւ սեպտեմբերին աշխատանքից հեռացված տնօրեն Հրանուշ Քարամյանի միջեւ, ինչպես տեղեկացրել ենք մեր նախորդ հրապարակումներում, «դասական քաշքշուկի» փուլում է. տիկին Քարամյանը բողոքարկել է Գորիսի ժողդատարանի որոշումը, որն օրինական է ճանաչել տնօրենի պաշտոնանկության հրամանը: Մինչ Գերագույն դատարանի վճռաբեկ ատյանը տարբեր պատճառներով հետաձգում է գործի լսումը, իրադրությունը մանկապարտեզում եւ մանկապարտեզի շուրջ շարունակում է լարված մնալ: Տնօրենը յուրահատուկ հետեւողականությամբ ընդդիմանում է մանկապարտեզի «հանձնմանը» (ավելի ճիշտ, հանձնում-ընդունմանը), մինչ հակառակ կողմը (քաղաքապետարանը) նույնքան հետեւողականորեն (վերջերս՝ նույնիսկ ոստիկաններով ամրապնդված) հանձնաժողովներ է ուղարկում «քարին դեմ առած խոփը» տեղից շարժելու համար: Մանկապարտեզում մինչեւ երկուշաբթի երկիշխանություն էր. աշխատանքից ազատված տնօրենը մանկապարտեզը ղեկավարում էր տեղում, նոր նշանակված տնօրենը, որին ոչ մի կերպ չի հաջողվում հաղթահարել տիկին Քարամյանի եւ կոլեկտիվի դիմադրությունը եւ «բնավորվել» կրթօջախում, տնօրենի իր պարտականություններն իրականացնում էր հեռվից (ըստ մեր տեղեկությունների՝ քաղաքապետարանից),

կազմում մանկապարտեզի ճաշացուցակը, ստանում եւ առաքում անհրաժեշտ մթերքները, որ չեն ծառայում իրենց նպատակին, քանզի տիկին Քարամյանը հրաժարվելով դրանցից, երեխաների ուտելիքը հայթայթում էր, ինչպես վերջին ամիսներին, «սեփական խողովակներով»:

Ինչպես պարզվեց տիկին Քարամյանի հետ մեր ունեցած հեռախոսազրույցից, երկուշաբթի օրը դարձյալ մանկապարտեզ էին ժամանել ՆԳ մի խումբ աշխատակիցներ՝ իրագործելու «հանձնում-ընդունում» (այս անգամ «ռազմականացված») գործողությունը: Տիկին Քարամյանը խնդրել էր սպասել մինչեւ ԳԴ վճռաբեկ ատյանի որոշումը խնդրո առարկա վեճի առնչությամբ եւ, վատառողջ լինելու պատճառաբանությամբ՝ հրաժարվել «որեւէ ակտ ստորագրելուց» (վատառողջ էր եւ աշխատանքից բացակայում էր նաեւ մանկապարտեզի տնտեսվարը): Իսկ երեկ հանձնման-ընդունման հանձնաժողովը մանկապարտեզ էր ներկայացել արդեն ընդլայնված կազմով (քաղաքի ճարտարապետ, քաղաքապետարանի ներկայացուցիչներ, նոր տնօրեն եւ այլն)՝ զինված ոստիկանների ուղեկցությամբ: «Հյուրերը» մանկապարտեզ էին մտել դռնով, նախապես կոտրելով այն, եւ փոխել կողպեքը: Արտակարգ, կարելի է ասել, «պատերազմական» պայմաններում էլ, ի վերջո, իրականացվել է գույքագրումը:

Եթե տիկին Քարամյանի դիմադրությունը «օրենքի տառի եւ ոգու» սահմաններում այնքան էլ արդարացված չէ (ժողդատարանի վճիռն, այսպես թե այնպես, ուժի մեջ է, քանի դեռ չի բեկանվել), այնուամենայնիվ տարիներ շարունակ, նաեւ հետխորհրդային դժվարին ժամանակներում մանկապարտեզը «պահած-պահպանած» տնօրենից ազատվելու «բռնամիջոցները» զուտ մարդկային առումով անհասկանալի են, մանավանդ, նոյեմբերի 13-ին հարցն, ամենայն հավանականությամբ, կլուծվի վճռաբեկ ատյանի նիստում (եթե իհարկե, չհետաձգվի հերթական անգամ):

Լ. Պ.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Սկսվե՞ց

Մի հին, ինչպես ասում են, բարի անեկդոտ կա: Այցելուն մտնում է գարեջրատուն, մոտենում վաճառողին եւ ասում. «Լցրու, քանի չի սկսվել»: Քիչ անց նորից է մոտենում, նույնը ասում: Այսպես շատ անգամ: Ի վերջո, վաճառողը չի դիմանում, ասում է. «Սպասիր, բա փո՞ղը»: Այցելուն նեղսրտած ասում է. «Սկսվե՞ց»: Մեր հարազատ, մի ժամանակ պետական, հիմա՝ արդեն Ազգային հեռուստատեսությամբ նույնպես՝ «սկսվե՞ց»: Ի՞նչը, կհարցնեք: Ուղեղների լվացումը նախագահական ընտրություններին նախորդած քարոզարշավի, ավելին, խորհրդային ժամանակաշրջանի «одобрямс»-ների հանգով: Նախագահի հայտնի հոդվածի հրապարակման հաջորդ իսկ օրը «Լրաբերը» մամուլից քաղված մի «սալաթ» ներկայացրեց, որից հետեւում էր, որ մամուլը ողջունում է հոդվածը: Ողջունողների «թվում էր» (ինչ-որ հրաշքով, թերեւս) նաեւ «Ազգ»-ի թղթակից Ռաֆիկ Հովհաննիսյանը, որի հոդվածի ասելիքը ճիշտ հակառակն էր: Այնուհետեւ եթերը տրամադրվեց իշխանություն զավթելու մարմաջով չտառապող մտավորականների, որոնք նույնպես «տղամարդու իրենց խոսքն ասացին»: Դրանից հետո «Լրաբերը», որ կարծես թե ուզում է վերականգնվել, երկու-երեք օր համեստորեն լռեց... սակայն շաբաթ օրը, երեւի մարդկանց հանգստյան օրը «բարձացնելու» նպատակով, դարձյալ «одобрямс»-ներ մատուցեց հեռուստադիտողին, այս անգամ «հասարակ մարդկանց» շուրթերով: Դրանցից մեկն, օրինակ, հնչում էր մոտավորապես այսպես. «Իհարկե, ուզում ենք, որ խաղաղություն լինի, որ լավ ապրենք, որ սոված չլինենք...» (թե ինչ էր ասվել դրանից առաջ կամ հետո, անհայտ է, կարեւոր չէ, թեեւ ինձ ծանոթ դեպքերում նման արտահայտություններին սովորաբար հաջորդում է. «Բայց եթե պիտի Ղարաբաղը տանք, որ լավ ապրենք, ի սեր աստծո, պետք չէ»):

«Լրաբերի» նախագահապաշտական եռանդն անբավարար էր, ուստի պակասը լրացրեց քիչ ավելի ուշ եթեր արձակված, որքան հիշում եմ, անանուն ծրագրում չֆիքսված, ասել է, թե արտահերթ մի ռեպորտաժ նոյեմբերի 1-ին Անկախության հրապարակում ի պաշտպանություն Արցախի (ըստ հաղորդման հեղինակների՝ աթոռներ ձեռք բերելու համար) նախաձեռնված հանրահավաքից: Գրեթե տասնօրյա ուշացումով «մերկացնող» հատվածներ ներկայացվեցին պատմաբան Լեւոն Խուրշուդյանի եւ բանաստեղծուհի Սիլվա Կապուտիկյանի ելույթներից (հետաքրքիր է, թե նվաճվելիք իշխանության վերնաշերտում ի՞նչ աթոռ է հավակնում տիկին Կապուտիկյանը. վարչապետի՞, թե՞ ընդամենը պաշտպանության նախարարի): Ի դեպ, վերջինիս ելույթի «ինչպե՞ս եղավ»-ներին սեփական «ինչպե՞ս եղավ»-ը հարմարեցնելուց առաջ հաղորդման հեղինակներին պետք է հետաքրքրեր մեկ այլ, ավելի ցցուն «ինչպե՞ս եղավ». «Ինչպե՞ս եղավ, որ երբ Գորբաչովի հետ հանդիպելուց հետո Սիլվա Կապուտիկյանը եւ Զորի Բալայանը հրապարակում հավաքված ժողովրդին փորձեցին բացատրել, որ բազում ղարաբաղներ ունեցող ԽՍՀՄ-ում Արցախը Ադրբեջանի հավերժական գերին է, եւ Հայաստանն իրատեսորեն պետք է ընդունի այդ ցավալի իրողությունը, նրանք հայտնվեցին «Ղարաբաղ» կոմիտեի անդամների հարձակումների թիրախում եւ գրեթե «դավաճանի» պիտակով երկար ժամանակով հեռացվեցին «իշխանաբեր» հարթակից: Այն ժամանակ այդպե՞ս էր պետք, ինչպես պետք էր փակել «Նաիրիտը» եւ ատոմակայանը՝ Արցախի միջոցով իշխանության գալուց հետո վերագործարկելու համար: Ինչպե՞ս եղավ, որ «Միացումը» եւ «Պայքար, պայքար մինչեւ վերջ»-ը «Պատերազմ, թե՞ խաղաղություն» դարձան:

Իսկ «Հայաստանի Հանրապետություն» օրաթերթի էջերում ծանոթ ձեռագրով վերածնվեց «Պրավդայի» հայտնի «Զգացմունքնե՞ր, թե՞ բանականություն» հարցադրումը, փոխարինվելով «Քաղաքականությո՞ւն, թե՞ զգացմունքայնություն» հռետորական հարցով: Մի խոսքով, «ազգային» քարոզչական մեքենան մարտական պատրաստականության է բերված վճռական ճակատամարտից (գուցե պատերազմի՞ց) առաջ եւ փորձում է համոզել «մոլորյալ» հեռուստադիտողին, որ բոլոր նրանք, ովքեր «անիրազեկ են» Արցախի հարցի կարգավորմանը (իսկ անիրազեկ են բոլորը, չհաշված նախագահին ու եւս մի հոգու), կարծիք ունենալու եւ առավել եւս հայտնելու իրավունք չունեն եւ զբաղված են միայն ուղեղների լվացմամբ (ըստ այդմ, թերեւս, ազգային հեռուստատեսությունից սովորելու շատ բան ունեն): Տարօրինակ է, որ խնդրի լուծման առաջարկվող տարբերակի ընդդիմադիրները նախագահի եւ «կամպանիայի» կարծիքով, թեեւ խնդրո առարկայից անտեղյակ են, կարգավորման հստակ ծրագիր ներկայացնել պարտավոր են:

Հերթական անգամ, ինչպես երեւում է, նպատակը՝ «ազատվել աչքից էլ, աչքացավից» էլ, արդարացնելու է միջոցները, միայն թե «նպատակի» իրագործումը, վախենամ, չափազանց թանկ նստի ոչ միայն Արցախի, այլեւ Հայաստանի վրա:

Ս.Ս.Թ. ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀԱՄԱՌՈՏ

Երեւանում կբացվեն երիտասարդության ժամանցի կենտրոններ

ԵՐԵՎԱՆ, 10 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Վերջերս Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության (ՀԱԳՄ) եւ Լիտվայի երիտասարդ ձեռներեցների միության միջեւ պայմանավորվածություն է ձեռք բերվել Երեւանում երիտասարդության ժամանցի կենտրոն հիմնելու վերաբերյալ: Ինչպես հայտնեց ՀԱԳՄ նախագահ Արամ Վարդանյանը, վերջերս հայ-ռուսական գործարար համաժողովի շրջանակներում Երեւան այցելած լիտվացիները նման որոշման են հանգել՝ տեսնելով Հայաստանի եվրոպականացված կենցաղն ու երիտասարդությանը: Այդ կենտրոնները նման են լինելու նախկին երիտասարդական պալատներին, սակայն ավելի լայն գործունեության դաշտով. այստեղ պարբերաբար կկազմակերպվեն շոու-ծրագրեր, մշակութային միջոցառումներ, ցուցահանդեսներ, դիսկոտեկներ, ազգային խոհանոցի ցուցադրում եւ այլն: Ա. Վարդանյանը տեղեկացրեց, որ Հայաստանի եւ Լիտվայի միջեւ կնքված պայմանագրով նախատեսվում է համատեղ բեռնափոխադրումներ իրականացնել Հայաստանի տարածքով Լիտվա-Իրան-Հայաստան առանցքով:

Հայաստանի բանկերի ասոցիացիայի համագումարը՝ նոյեմբերի 15-ին

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 15-ին տեղի կունենա Հայաստանի բանկերի ասոցիացիայի (ՀԲԱ) երրորդ համագումարը: Դա, ըստ ՀԲԱ-ի նախագահ Տիգրան Սարգսյանի, կքննարկի ասոցիացիայի կայացման խնդիրները, զարգացման հեռանկարները: Հայաստանի բանկերի ասոցիացիայի համագումարին կմասնակցեն մի շարք երկրների բանկերի ասոցիացիաների ղեկավարներ, մասնավորապես ենթադրվում է, որ Հայաստան կժամանի նաեւ Ռուսաստանի բանկերի ասոցիացիայի նախագահ Սերգեյ Եգորովը: Հայաստանի բանկերի ասոցիացիան ստեղծվել է 1995 թ. սեպտեմբերին: Հանրապետությունում գործող 29 առեւտրային բանկերից 23-ը ՀԲԱ-ի անդամներ են: Դա լոբբիստական կազմակերպություն է, որի հիմնական խնդիրը ասոցիացիայի անդամների միացյալ շահերը պետական մարմիններում, հասարակական եւ միջազգային կազմակերպություններում, արբիտրաժում եւ դատարաններում պաշտպանել եւ ներկայացնելն է:

գյուղատնտեսություն

Մի տխուր հոբելյան

Խաղողագործության, գինեգործության եւ պտղաբուծության ինստիտուտի 70-ամյակի առթիվ

Այս նյութը երեւի թե ավելի լավ կլիներ անվանել «Պյուռոսյան հաղթանակ» կամ «Ռեքվիեմ մի ինստիտուտի հիշատակին», բայց նախընտրությունը տվեցի այս վերնագրին, որովհետեւ խորտակման եզրին հասցվեց մի գիտական հիմնարկ, որը տվել է աշխարհահռչակ գիտնականներ եւ գիտական գործեր: Խոսքս ՀՀ գյուղնախարարության խաղողագործության, գինեգործության եւ պտղաբուծության գիտահետազոտական ինստիտուտին է վերաբերում, եւ որն այս տարի «տոնում» է իր յոթանասունամյակը:

Տոնել խոսքի արմատը «տոնն» է, որը սակայն դժվար է տարբերացնել այդ ինստիտուտի այսօրվա վիճակի հետ փոխկապակցված: Իմ հիշողության մեջ թարմ են 50-ամյակի տոնակատարությունները, երբ ինստիտուտն արժանացավ համամիութենական ղեկավարության շնորհավորանքին եւ «Պատվո նշան» շքանշանին: Ինչքան էլ աշխատենք մասների արանքով նայել այդ ժամանակների վրա, չենք կարող թերագնահատել այն փաստը, որ դա աշխարհի 1/6 մասի ղեկավարության գնահատականն էր, եւ հենց այնպես չէր տրվում: Դրա հետեւում կանգնած էր հզոր գիտական միտք եւ գործնական աշխատանք: Դժվար է մոռանալ այն բուռն գիտական խորհուրդները, որտեղ նորելուկ գիտաշխատողը քննություն էր բռնում վաստակաշատ գիտնականների առաջ, համարձակորեն վեճի մեջ մտնելով ակադեմիկոսների հետ, որտեղ ամեն մեկն ուներ իր առաջադրանքը եւ հաշվետու էր իր բաժնի եւ ինստիտուտի ամբողջ կոլեկտիվի առաջ: Ես դիտավորյալ չեմ ուզում հիշատակել բազմավաստակ շատ գիտնականների եւ ղեկավարների անունները, որովհետեւ դրանք այնքան շատ են, որ թերթի մի քանի սյունակ կարող են զբաղեցնել:

Իհարկե, պետք է նաեւ աչք փակել այն փաստի վրա, որ այդ ինստիտուտը, ինչպես նաեւ այն ժամանակվա շատ ԳՀ հիմնարկներ, ժամանակավոր ապաստարան էին մինչեւ համապատասխան պաշտոնատեղի ստեղծումը եւ այնտեղ տեղափոխումը բարձր խավերում բարեկամ խնամի ունեցող «ոսկե երիտասարդության» համար: Սակայն նրանք եւս, եթե օժտված էին բնական խոհեմությամբ, իրենց պահում էին ըստ արժանվույն եւ չէին ձգտում առանձնապես ցցվել: Անշուշտ, կային եւ այլ ծայրահեղություններ. անտաղանդ մանր-մունր գիտամերձ մանրասամնավորներ, որոնք հակված էին ոչ թե գիտության գրանիտը կրծելու, այլ իրենց գործընկերների միսն ու ոսկորը: Բայց սրանք եւս լավ հասկացվում էին եւ ունեին իրենց տեղը դարակի համապատասխան մասում:

Մյուս կողմից, չեմ կարող չհիշատակել հայ եւ օտարազգի աշխարհահռչակ գիտնականների, որոնք առնչվել են խաղողագործությունը, գինեգործությունը եւ պտղաբուծությունը միջազգային մակարդակով բարձրացնելու ազնվական գործին, նույն թվում մեծ վաստակ ունեն հիշյալ ինստիտուտի կայացման գործում. Ն. Ն. Պրոստոսերդովը, Մ. Ք. Չայլախյանը, Ն. Մ. Սիսակյանը, Ս. Ա. Մելնիկը, Գ. Գ. Ազաբալյանցը եւ ուրիշներ: Ինստիտուտի աշխատանքներին տեղում ծանոթանալու համար այս հիմնարկ են հաճախել աշխարհի համարյա բոլոր խաղողագործական տարածաշրջանների երկրների առանձին գիտնականներ եւ գիտական խմբեր: Ինստիտուտում ստացվել են խաղողի եւ պտղատու մշակաբույսերի նոր սորտեր: Ինստիտուտի գինիները, որոնցում հանգուցված էր սելեկցիոների միտքը, գյուղացու քրտինքը եւ գինեգործ-տեխնոլոգի տաղանդը ու արվեստը, ստացել են մոտ չորս տասնյակ ոսկե եւ արծաթե մեդալ: Սակայն գիտական աշխատանքը այդ հիմնարկում միայն կոնկրետ արդյունքը չէր նոր սորտի բույսերի կամ տեխնոլոգիաների ձեւով, այլ անընդհատ աշխատանքների մի շարան էր, երբ այսօր շատ բարդ թվացող գիտական աշխատանքը, որը կարծես թե կիրառման ոչ մի հեռանկար չուներ, մի գեղեցիկ օր հայտնվում էր նոր սորտի կամ նոր տեխնոլոգիայի հիմքում: Ասածս այն է, որ կատարվում էին ոչ միայն կիրառական այժմեական նշանակության գիտահետազոտական աշխատանքներ, այլեւ խոր տեսական հետազոտություններ, որոնք մեզ իրավունք էին տալիս բաց ճակատով ներկայանալ ցանկացած մակարդակի միջազգային գիտաժողովներում եւ, խնդրում եմ հեգնանքով չկարդալ, բարձր պահել հայ գիտնականի պատիվը: Այսպես, ինստիտուտի գիտնականները մասնակցել են արտասահմանյան երկրներում անցկացված մեկ եւ կես տասնյակ գիտաժողովների: Ինստիտուտին փառք եւ պատիվ բերեց (աշխարհի գիտնականներին իրենց աչքով տեսնել տվեց, որ Հայաստանը ծիրանի հայրենիքն է), 1977 թ. ինստիտուտում կազմակերպված ծիրանի կուլտուրային նվիրված 6-րդ միջազգային գիտաժողովը:

Ժողովուրդն ասում է, որ ամենահեշտ ճանապարհ անցած ճանապարհն է: Իրականում ամեն ինչ չէ, որ հեշտ ու հանգիստ է եղել: Պատահել են եւ փառավոր հաղթանակներ եւ գործ առօրյա, եւ բարձր լարումով աշխատանք եւ ձանձրալի լճացում, մտքի պոռթկումներ եւ հիասթափություն: Հետեւապես այն, որ նշված ինստիտուտը ստացել էր Հայաստանում գյուղատնտեսության բնագավառի «մայր ինստիտուտի» ոչ պաշտոնական տիտղոսը, պատահական չէր, դա վաստակած պարգեւ էր, եւ այդ հիմնարկը դեռեւս ուներ շատ անելիքներ, եթե չլիներ հեղափոխական մի այնպիսի 9-րդ ալիքը, որը փլվեց գիտական այդ օջախի գլխին եւ հիմնովին տակն ու վրա արեց ոչնչացրեց սկզբից այն հիմքերը, որի վրա կանգնում էր ինստիտուտը փորձարարական բազան Գառնին չէ եւ ես հայտնագործություն արած չեմ լինի, եթե ասեմ, որ համենայն դեպս այնքան էլ ճշմարիտ չէ, որ անհատները չէ, որ կերտում են պատմությունը. որոշ դեպքերում անհատները այնքան հզոր միտք ու հնարամտություն են բանեցնում, որ բավականին ակտիվորեն ազդում են պատմության ընթացքի վրա:

Բայց թողնենք փիլիսոփայությունը փիլիսոփաներին, քանի որ եթե հիշատակված «անհատների» մեջ քիչ կանգնած են իշխանությունները, ապա դրանք հզոր ուժ են ներկայացնում: Առանձնապես նրանք մեծ հաջողությունների են հասնում քանդման-բնաջնջման ասպարեզում: Կոնկրետացնեմ խոսքս: Հայաստանի նոր իշխանությունները մշակեցին եւ հաստատեցին մի լավ օրենք ձեռնարկատիրության եւ ձեռնարկատերերի վերաբերյալ: Այդ օրենքով արգելվում էր գիտահետազոտական հիմնարկների հողատարածքների սեփականաշնորհումը: Սակայն, այ քեզ պարադոքս: Չէր անցել մեկ շաբաթ, երբ նախկին տնօրենին, որը ոչ մի կերպ չէր համակերպվում հեղափոխության բերած հոսանքների ոլորապտույտներին, փոխարինելու եկավ մի անձնավորություն, որը հնուց ծխավորի նման սանձահարել էր նոր ալիքը եւ կտրում էր աջ ու ձախ, եւ որը մի քանի օրվա ընթացքում նախկին վարչապետ Հ. Բագրատյանին համոզեց եւ ստորագրել տվեց ինստիտուտի 800 սորտերի հավաքածու-այգու հողերի սեփականաշնորհման հրամանը: Եթե դա արվեր ինչ-որ դիլետանտ-ղեկավարի կողմից, կարելի կլիներ համարել թյուրիմացություն եւ գուցե թե մի կերպ շտկվեր: Բայց դա արվում էր մի անձնավորության կողմից, որը իր կարիերայի համար կզոհեր ամեն ինչ: Նրա ծրագիրն էր սիրաշահել ավանի բնակչությանը եւ դառնալ խորհրդարանի անդամ, եւ չնայած նրան, որ ավանին կից կային ավելի լավ հողեր, նա որոշեց գյուղացիներին նվիրել խաղողի այգիները, այն այգիները, որոնք մի կտոր հաց էին տալիս գյուղացիներին նախկինում եւ որոնց աճեցման գործում քիչ չէր նաեւ իր ավանդը: Բայց կարիերացավը հաղթող դուրս եկավ: Իսկ վարչապետին համոզելը դյուրինից հեշտ էր. բերում կանգնեցնում ես նրան վատ խնամված վայրի մի վազի մոտ եւ հայտարարում. «Սրա ի՞նչն է էլիտայինը, բա սա բերք կտա՞»: Այնինչ, այդ «մոխրոտիկը» ունի հիվանդությունների հազար ու մի արհավիրքների դիմանալու հզոր գեներ, դրա համար էլ օգտագործվում է սելեկցիայում: Եվ վարչապետը, որը չգիտի, թե վարունգը ծառի վրա է աճում, թե՞ վազի, ստորագրում է. «Սեփականաշնորհել»: Դա իսկն ու իսկը նման է վեհափառի ստորագրությանը Հ. Այվազովսկու ամուսնալուծության խնդրագրի վրա. «Թույլատրել, ոչ հորինակ այլոց»:

Հիմնադիրներից մեկը վերցված էր եւ ինստիտուտի քայքայումը ստացավ կանոնակարգված բնույթ, ընդ որում գյուղնախարարության չուգունե պաշտպանության ներքո: Իհարկե, դա դժվարամարս խնդիր էր ինստիտուտի գիտնականների այն մասի համար, որը չէր կարող պասիվ ականատեսը լինել գիտամերձ ղաչաղությանը: Ինստիտուտում հարցի բարձրացումը, որի մի քանի փորձեր արվեցին, բացարձակ անիմաստ էր. վերոհիշյալ օրենքը բոլորին դարձել էր փալասի կտոր, որոնց վրա տնօրենը կարող էր սրբել իր ոտքերը: Նա հայտարարում էր. «Ես եմ տնօրենը, ինչ ուզեմ կանեմ», եւ անում էր: Դրան հետեւեց ինստիտուտի մասնաշենքերի կազմակերպված թալանը, որին ոչ մի արձագանք չէր տրվում, մինչեւ աշխատակիցները բողոքեցին եւ ստիպեցին դիմել միլիցիա: Դա եւս չօգնեց, որովհետեւ եթե գողը տնից է... Այնուհետեւ սկսվեց առանձին անհնազանդ անձանց եւ ամբողջ գիտական բաժինների հետապնդումը ամենաստոր եւ խարդախ, բայց պետք է ասել ճշմարտությունը անսովոր ձեւերով, որը հանգեցրեց «աղբի դուրս հանմանը տնից»: Առաջին հարվածը հասցվեց պահպանման, չորացման եւ վերամշակման տեխնոլոգիաների բաժնին: Այն լիկվիդացվեց, եւ ես էլ հայտնվեցի գործազուրկների շարքում: Չնայած նրան, որ դա միմիայն խաղ էր՝ ուղղված իմ դեմ, սակայն բաժինը 8 ամիս իրականացրեց չհայտարարված գործադուլ եւ հանրապետության գիտական աշխարհում առաջին անգամ սկսեց արդարություն փնտրել իշխանության բոլոր ոլորտներում՝ Գերագույն խորհրդում, Նախարարների խորհրդում, Նախագահի, գյուղնախարարություն, մամուլ եւ այլն: Մեր միամտությունն այն ժամանակ արժանի էր միայն խղճահարման. մենք դիմում էինք նրանց (բացի ընդդիմադիր մամուլից), որոնք շահագրգռված էին գիտության կազմաքանդման մեջ եւ իբր թե օգնելով մեզ, իրականում ծիծաղում էին մեզ վրա: Այն ժամանակվա իմ հրապարակած հոդվածներից մեկը կոչվում էր «Փորձնական գիտնականներ» եւ դա այդպես էր, մեզ վրա փորձ էր դրվում: Մեր խնդրածը մեկն էր՝ մի քանդեք, հնարավորություն տվեք գիտնականներին, եւ նրանք կպահեն իրենց, նույնիսկ ձեր տված կառավարական մակարդակի ողորմությունը պետք չէ: Անմիջապես փոխում էին խոսքերը եւ մեզ մեղադրում. «Ահա, ուրեմն դուք իրականացնում եք անօրինական գործողություն, եթե պետությունից իսկ փող չեք ուզում»: Այսպես, իմ նամակը «Հայաստանի Հանրապետություն» թերթին սկզբում կորավ, այնուհետեւ մեկ տարի անց լույս աշխարհ հանվեց առանց վերջին էջի, որի վրա կար ամսաթիվը, ներկայացվեց որպես նոր օրերի նամակ, չգիտես ինչ հետին մտքեր հետապնդող, եւ ուղղվեց իմ դեմ մեկ ամբողջ թերթային էջ անհեթեթություններով:

Սակայն փաստերն այնքան աղաղակող էին, որ չուգունային հովանի գյուղնախարարությունը նույնիսկ չկարողացավ պահպանել հիշյալ անձնավորությանը վերահաս վտանգից: Սրան փոխարինեց մի այլ «գիտնական», նախարարի նամակատարը, ներեցեք, օգնականը, որի գիտական «ոսկու» նույնիսկ մի հատիկը չի մնա ամենախիստ մաղով անցկացնելիս: Սա իրականացրեց իր նախորդի բոլոր ծրագրերը եւ բազմիցս գերազանցեց նրան իր գործունեությամբ: Հեղափոխության ալիքը, որը պետք է սրբեր տաներ աղբը, եղավ այնպիսին, որ հատակի տիղմը բարձրացրեց վերեւ եւ թաղեց դրա տակ նախկինում փառաբանված մի հզոր կոլեկտիվ, իսկ ով չթաղվեց այդ տիղմի տակ, գոնե կեղտոտվեց այն աստիճանի, որ գուցե թե ամաչում է իր տեսքից, որովհետեւ այն մուրը ու քսվեց նրանց երեսին, ի միջի այլոց, իրենց իսկ հոժար կամքով, հետեւությամբ լվացվողներից չէ: Ինչեւէ: Իրերի թերումով ներկայացնելով գյուղատնտեսական եւ պարենի մասին գիտությունների բլոկը վարչապետի աշխատակազմին կից գիտության եւ առաջատար տեխնոլոգիաների խորհրդում, ի թիվս այլ գիտական հիմնարկների ես առիթ ունեցա ծանոթանալու այդ ինստիտուտի գիտական պրոդուկցիային վերջին երկու տարում: Օ՛, բեկված գյուղատնտեսական գիտություն: Մեխանիզացիայի մասին ամպագոռգոռ վերնագրի տակ հաշվետվության մեջ բառ իսկ չկա մեքենայացման մասին: Պտղաբուծության փորձերը դրված են ինչ-որ մեկի տնամերձում, չգիտես ինչո՞ւ եւ ի՞նչ մեթոդիկայով, այն էլ այն դեպքում, երբ ինստիտուտը մոտ 500 հա փորձնական այգիներ ունի: Բույսերի պաշտպանության գործում «փորձարկվում» են այնպիսի պրեպարատներ, որոնք արդեն քանի տարի առաջ են փորձարկվել եւ որոնց փոխարինելու են եկել նորերը:

Իսկ ինչ կարող է անել ինստիտուտի առողջությունը պահպանած գիտական միտքը, եթե տնօրենությունը հանգուցային կետերում նշանակում է այնպիսի անձնավորությունների, որոնց ղեկավարում է տեղական մաֆիան: Երեկվա ներկարարը, հոյակապ մի անձնավորություն, որը սակայն ունի հազիվ միջնակարգ կրթություն, դառնում է բազայի գլխավոր գյուղատնտես, մեկ ուրիշը՝ կրթության նույն ցենզով՝ բազայի տնօրեն, գլխավոր գինեգործ եւ այլն: Չգիտես ծիծաղես, թե լաս, իմանալով, որ ԱՊՀ-ի երկրներում եզակի փորձարարական սառնարանի տերն ու տիրականը երկրի նախագահի եղբոր փեսան է, նույն միջնակարգ կրթությամբ: Իսկ ո՞ւր է նայում մեր հարգարժան նախարարությունը: Հինը՝ հասկացանք, ինքն էր ընտրել այդ ուղին, եւ ինչպես ասվեց, չուգունե ծածկոցի տակ էր վերցրել իր դրածոներին: Իսկ նո՞րը. երեւի թե ժամանակ չունի այդպիսի մանր-մունր գործերով զբաղվելու: Ինչ կա որ, գիտական օջախների քայքայման փայտոջիլը այնքան խորն է մտել բնի մեջ, որ հանել չի լինի: Թե՞ քայքայման ծրագիրը, որ որդեգրվեց մի ժամանակ, ժառանգական է: Դառն է գիտակցել այս միտքը, սակայն ինչ ասես մի նախարարության մասին, որի ամենավերեւի պաշտոնյաներից (երեւի թե դրանք էլ պետական գործիչներ են) գիտական կոնֆերանսում հայտարարեց բառացիորեն հետեւյալը. «Ում է պետք ծիրանը. Թուրքիան ու Իրանը դրանից ունեն անսահման քանակությամբ»: Այդ եւ նման պաշտոնյաները հազիվ թե նկատեին փլուզման գործընթացը: Նրանց աչքերը չբացեց նաեւ այն կազմակերպված հրդեհի լույսը, որի բոցերի մեջ մի քանի րոպեի ընթացքում մոխիր դարձավ ժամանակակից կենսաբանական լաբորատորիան կահավորված ամենաարդիական սարքավորումներով՝ սպեկտրոֆոտոմետր, կոլորիմետրեր, ֆլուորոմետրեր, անալիտիկ ճշգրիտ կշեռքներ եւ այլն: Եթե չեմ սխալվում, 54 մեծածավալ արկղերով այդ սարքավորումները տեղադրվել են լաբորատորիայի աշխատակիցների ձեռքերով: Հրձիգների կողմից այն անվանվեց ինչ-որ անպետք իրերի պահեստ, եւ նախարարությունը վավերացրեց այն: Գուցե թե միամտորեն: Բայց միմիայն գուցե թե:

Համենայն դեպս, լրանում է ինստիտուտի 70-ամյակը: Նա անցել է փառավոր ուղի եւ քիչ բան չի տվել հայրենական եւ միջազգային գիտությանը, գործնական խաղողագործությանը, գինեգործությանը եւ պտղաբուծությանը: Գիտության մեջ դիսկրետ զարգացման տեսությունը վնասակար է: Եթե ուզում ես առաջընթացի հասնել, աշխատանքները պետք է անընդմեջ շարունակվեն: Հակառակ դեպքում վակուումն անմիջապես կլցվի ստով ու կեղծիքով, աղավաղումներով եւ շեղումներով: Այս դեպքում «գիտնականների» խղճի եւ արժանապատվության մասին խոսակցություններն ավելորդ են, գնում է պատերազմ մեկ կտոր հացի համար:

Բայց չէ որ ինչ-որ մեկը պատասխանատու է այս ամենի շտկման համար: Ինչքան էլ գիտնականների վրա դրված փորձը դրական արդյունք տվեց. նրանք ծնկաչոք արվեցին չնչին եւ ողորմելի մի խավի կողմից, որին պետք չէ ոչ գիտություն, ոչ արվեստ, ոչ մշակույթ, ոչ պատիվ, պետք է միմիայն դրամ՝ այն էլ ԱՄՆ դոլարի ձեւով, դա երկար տեւել չի կարող: Հետեւապես կոչ եմ անում՝ բացեք աչքերդ, իշխանություն բանեցնողներ: Ոչ մեկի համար արդարացում չէ այն ակնհայտ իրողությունը, որ ամեն տեղ է այսպես: Մի տեղից պետք է սկսել շտկել եւ մի օր կտեսնենք, որ ամեն տեղ լավ է: Այս իմ նյութն ուղղված չէ որեւէ անձի կամ կազմակերպության դեմ, ունի մի նպատակ. այն օջախը, որտեղ սկսվեց իմ ընկերների գիտական գործունեությունը, տեսնել վերականգնված, ժամանակակից, եւ այնտեղ դիմանալ նոր գիտական երիտասարդության անաչառ քննադատությանը:

Համենայն դեպս, ես շնորհավորում եմ ինստիտուտի առողջ ուժերին այս տխուր հոբելյանի առթիվ, ցանկանում ծնկաչոք նոկդաունային վիճակից կանգնել ոտքի, հետ կանչել լեհաստաններում եւ պարսկաստաններում «բիզնես» անող երիտասարդներին, թափ տալ «կուկլա ինստիտուտ»-ի կարգավիճակի պարտադրող հանդերձանքը եւ բոլոր ուժերով լծվել իսկական գիտության վերականգնմանը:

ԳԵՂԱՄ ՄՆԱՑՅԱՆ
Գյուղ. գիտ. դոկտոր

Պրահայի աշուն-97

ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը եւ եվրոպական հասարակական կարծիքը

Երեւի ոչ մի տեղ չէք տեսնի Եվրոպայի հասարակական կարծիքն արտահայտողների այնպիսի համակազմ, որպիսին Չեխիայի մայրաքաղաք Պրահայում է: Այստեղ տեղավորված է Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեա կազմակերպության կենտրոնը: Սա ԵԱՀԿ-ի հասարակական խորհրդատու կառույց է: Տարեկան մի քանի անգամ նախաձեռնում է քննարկումներ եվրոպական հասարակական կարծիքը հուզող հիմնախնդիրների շուրջ: Հրատարակում է եռամսյա երկու հանդես: Երկուսի խմբագրական խորհրդի կազմում էլ ընդգրկված են Հայաստանն ու Լեռնային Ղարաբաղն առանձին: Հոկտեմբերի 31-ից նոյեմբերի 2-ը Պրահայում տեղի ունեցած կոնֆերանսի նյութը վերաբերում էր Հյուսիսատլանտյան ռազմա-քաղաքական ուխտի ընդարձակմանը: Կազմակերպել էին Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի կենտրոնը եւ Կանադայում հայտնի Սայմոնի հիմնադրամը:

Արեւելաեվրոպական համայնավար վարչակարգերի կործանմամբ տարիներ առաջ սկսեց միս ու արյուն առնել «Եվրոպան մեր ընդհանուր տունն է» կարգախոսը, որ մինչ այդ մեր կողմից ընկալվում էր սենտիմենտալ երանգով: Քաղաքական Եվրոպան սկսեց, իրոք, ընդարձակվել՝ ներառելով Երկրորդ աշխարհամարտում իրենից խլված արեւելյան մասը: Փոխվեցին ե՛ւ Եվրոպայի քարտեզը, ե՛ւ նրա բնակիչների աշխարհայացքներն ու մենթալիտետը: Եվ հիմա սրանում համոզվելու համար պետք չէ հեռու գնալ: Սլավոնական նախկին սոցիալիստական Չեխիան բավական է: Այս երկրի քաղաքացիները համարյա մոռացել են ռուսերենը, համարյա չեն սովորել անգլերեն, եւ օտարերկրացին Պրահայի փողոցներում հաղորդակցվելու համար համարյա պարտավոր է իմանալ մատնալեզու...

Բայց ահա օդանավակայանում կոնֆերանսի մասնակիցներին դիմավորող լիտվացի ծառայողը հիանալի տիրապետում է ռուսերենին: Եվ մինչ օդանավակայանում երկար-բարակ ձեւակերպվում են ԱՊՀ երկրներից ժամանողների մուտքի վիզաները, նա հասցնում է քաղաքականության փոքրիկ դաս տալ: «Ժամա-

րենց երկրներում ճանաչված քաղաքական հասարակական գործիչներ: Լեհեր, որոնք քաղաքական ասպարեզ եկան «Համերաշխության» խորքից, ռուս եւ ուկրաինացի այլախոհներ, որոնք խորհրդային տարիներին նստած էին Սիբիրի ճամբարներում, հունգարներ, որոնք տեսել են 56-ի Բուդապեշտը... Շոտլանդիայից՝ Սառա անունով մի քրդուհի, Իրաքից՝ Յահյա անունով մի արաբ, որ հիմա ապրում է Մոսկվայում, Քիեւից հայտնի ընկերաբան Պյոտր Գորբունենկոն: Մասնակիցների թվում էր Ասամբլեայի Ղարաբաղի կոմիտեի ղեկավար Կարեն Օհանջանյանը, որ ժամանել էր Լոնդոնից, որտեղ եւ վերապատրաստվում է Օքսֆորդի համալսարանում, Ադրբեջանից՝ հանրահայտ Արզու Աբդուլաեւան, որ մեր Անահիտ Բայանդուրի հետ արժանացել է Ոլոֆ Պալմեի անվան մրցանակի՝ ծավալած խաղաղարար գործունեության համար: Իսկ քննարկումները տեղի ունեցան «Ազատություն» ռադիոկայանի շենքում:

Նախկինում այստեղ տեղավորված էր կոմունիստական խորհրդարանը: «Մի կողմում ազգային թանգարանն է, մյուս կողմում ազգային թատրոնը, հեգնեց Չեխիայի փոխարտգործ-

արդեն կհարցնեն՝ ՆԱՏՕ-ի անդա՞մ եք, անցեք աջ, ոչ՝ անցեք ձախ:

Հետո նա ժպտալով իր խոսքը թարգմանեց ՆԱՏՕ-ի ներկայացուցիչ տիկին Մակ-Միլլանին, որի ցերեկվա ելույթի առանցքում դրված էր մեկ թեզ. ցանկացած անվտանգության համակարգում ԱՄՆ-ը պիտի ունենա որոշիչ դեր: Հասկանալով, որ Պանկինի խոսքը ոչ այնքան քաղաքագետի, որքան ռուս մարդու մոտեցում է խնդրին, տիկինն ասաց, որ ինքը հասկանում է դա եւ այս մասին շատ է խոսել ռուս բարձրաստիճան զինվորականների հետ: Սեղանի շուրջ, 5 փոքրիկ գավաթ օղուց հետո նրանք դնում են Ուկրաինայի վերադարձի հարցը, 10-ից հետո՝ Լեհաստանի: Բայց առաջընթաց կա: Հիմա Լեհաստանի մասին լռում են, իսկ Ուկրաինայի մասին խոսում են 10-ից հետո, ժպտաց նա:

Ինձ ուղղակի զվարճացնում էր այն անկեղծ մթնոլորտը, որ հատուկ էր կոնֆերանսին: Ցերեկը չեխ 2 հռետորներ կոկորդ պատռելով վիճում էին այն հարցի շուրջ, թե Չեխիայի ժողովուրդը ուզո՞ւմ է մտնել ՆԱՏՕ, թե՝ ոչ: Մեկն ասում էր, որ ժողովրդի կենսամակարդակը ցածր է, դրա համար չեն հետաքրքրվում այս հարցով, մյուսն ասում էր՝ սուտ է, ահա

ցեք, երբ իշխանությունը մենաշնորհացվում է եւ ռմբակոծվում են զարգացման օրենքները, երբ որեւէ իշխանություն գնում է միայն հաղթանակից հաղթանակ, վերջը սկսվում է [illegible] եւ գալիս է ժամը հատուցման: Չեխիայում այսօր այս վիճակն է: Ամիսներ առաջ դատախազը պետական մեղադրանք է ներկայացրել համայնավար 3 ղեկավարների՝ հայրենիքի դավաճանության մեղադրանքով: Չեխիան այն քիչ երկրներից մեկն է, որտեղ կոմկուսն օրենքով ճանաչվել է հանցագործ կազմակերպություն»: Հետո նա խոսում է այսօրվա իրողությունների մասին: Ժողովրդավարություն հասարակական կյանքում, ազատականություն տնտեսության մեջ եւ ներհյուսվելու ձգտում եվրոպական կառույցների հետ (Եվրամիություն, Եվրոպայի խորհուրդ, Հյուսիսատլանտյան դաշինք): Այստեղ արդեն Չեխիան հանել է Վարշավայի ուխտի ժամանակների զինվորական համազգեստը ու պատրաստվում է հագնել ՆԱՏՕ-ի ֆրենչը: Անդամատոմս առայժմ չունի, բայց սկզբունքային համաձայնություններ կան:

Այս հարցում առարկողներ, իհարկե, եւս կան: Առաջինը եղբայրական Սլովակիան է, որ 93-ի հունվարի 1-ին խաղաղորեն անջատվեց Չեխիայից: Ու այսօր, սակայն, տեւական հակասությունների մեջ է Պրահայի հետ: Բանը հասել է մինչեւ դեսպանների ետ կանչելուն:

Իսկ ընդհանրապես ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը փոխհարաբերությունների փորձաքար է ոչ միայն այս կամ այն պետությունների, այլեւ պետության ներսում եղած քաղաքական ուժերի միջեւ: Մտնե՞լ ՆԱՏՕ, թե՞ չմտնել: Համլետյան այս հարցի առթիվ հօգուտ Հյուսիսատլանտյան ուխտին անդամակցության տեսակետներ են հայտնել տարբեր երկրների կառավարությունների ներկայացուցիչներ, դիվանագետներ, ռազմական ու քաղաքական գործիչներ: Ասել են՝ այո: Թվում է՝ բավական է: Քաղաքացիական հասարակարգում ապրող եվրոպացիները, սակայն, իրենք չէին լինի, եթե չլսեին նաեւ քաղաքացիական, ոչ կառավարական, հասարակական կազմակերպությունների, հասարակ մարդկանց, դրոֆանների ձայնը: Եվ ահա Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի կազմակերպության ներկայացուցիչները հավաքվել էին Պրահայում քննարկելու համաեվրոպական անվտանգության հարցերը՝ կապված ՆԱՏՕ-ի ընդարձակման հետ: Բոլորն էլ ի-

նախարար Կավանդան, ինչ-որ տեղ հենց նման իմաստ ուներ կոմունիստական խորհրդարանը»:

– Ինչո՞ւ «Ազատությունը» տեղափոխվեց «Պրահա», – հարցրի կոնֆերանսի մասնակիցներին, որոնք ինձ հետ դիտում էին այս ամենը:

– ՆԱՏՕ-ն ընդարձակվում է դեպի արեւելք, – բազմանշանակ ժպտաց ԽՍՀՄ վերջին արտգործնախարար Բորիս Պանկինը, որ հիանալի գիտեր Պրահան: 91-ի օգոստոսին նա ԽՍՀՄ դեսպանն էր Չեխիայում, եւ միակ դեսպանը, որ դատապարտեց ԳԿՉՊ-ն Գորբաչովը նրան նշանակեց արտգործնախարար: Բայց մի քանի ամիս հետո իշխանության եկավ Ելցինը եւ բերեց Կոզիրեւին: Պանկինը դեսպանի կարգավիճակով մեկնեց Լոնդոն, որտեղ էլ մոտ հարաբերությունների մեջ էր մեր Արմեն Սարգսյանի հետ: Հիմա ապրում է Շվեդիայում եւ կոնֆերանսին ներկա էր որպես քաղաքագետ եւ ժուռնալիստ:

– Իսկ ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումը պե՞տք է, թե՞ ոչ, – երեկոյան լանչի ժամանակ շարունակեցի զրույցը նույն Պանկինի հետ, որ օգնում էր հանրահայտ Սերգեյ Գրիգորյանցին (վերջինիս թեւը ջարդվել էր Մախաչկալայում եւ դրված էր գիպսի մեջ):

– Նայած ում համար, – ասաց նա: – Շվեդիան, օրինակ, ՆԱՏՕ-ի անդամ չէ եւ չի էլ ուզում: Անվտանգությունը կարելի է ապահովել ոչ միայն ռազմական ուժով: Ցանկացած պատ, ի վերջո, քանդվում է, եթե չկան քաղաքական լուծումներ: Դուք ինչպե՞ս եք, վիզայո՞վ: Խնդրեմ, ձեր հարցի պատասխանը: Հիմա միասին ենք: Հաջորդ անգամ

սոցիոլոգիական հարցումների տվյալները՝ 70 տոկոսը հետաքրքրվում է, բայց կողմ է միայն 20 տոկոսը:

Քննարկումները թեժ էին եւ սա ավելին էր, քան արեւելյան ու արեւմտյան, ժողովրդավարական կամ ազգային-հայրենասիրական մենթալիտետների դիմակայությունը: Երբեմն նյութն այնքան թեժ ու խորքային էր, որ, ինչպես ասաց Սերգեյ Գրիգորյանցը, թվում էր, թե նստած ենք ԵԽ-ի պրոֆեսիոնալ կառույցներից մեկում, կամ Բրյուսելի Էվեր արվարձանում, որտեղ տեղավորված է ՆԱՏՕ-ի շտաբ-բնակարանը:

Մի բան սակայն պարզ էր բոլորի համար: Դուր է գալիս որեւէ մեկին, թե ոչ, միեւնույն է, ՆԱՏՕ-ն ընդարձակվում է: Եվ նրա հետ պիտի կարողանալ հաշվի նստել: Այս նկատառումով էլ ահա ՀՔԱ-ի համանախագահներ, ճերմակահեր Միենս Յան Ֆարերը եւ մշտապես ժպտացող Մերի Կալդորը ընթերցեցին մի ուղերձի նախագիծ, որ հետո պետք է ուղարկվի եվրակառույցներին, որպես քաղաքացիական կարծիքի արտահայտություն: Դրանում մտահոգություն էր արտահայտվում, որ ՆԱՏՕ-ի կապերը թույլ են եվրոպական հասարակական-ոչ կառավարական կազմակերպությունների հետ: Այնինչ ցանկալի կլինի, որպեսզի կազմակերպությունն առավելագույնս ականջալուր լինի քաղաքացիական կազմակերպությունների ձայնին: Ասել է, թե Հելսինկյան պրոցեսը պետք է իմաստավորվի ոչ միայն ներքեւից, այլեւ վերեւից... Իսկ ՆԱՏՕ-ի հետագա զարգացումը պետք է տանի նրան, որ կազմակերպությունը դառնա ավելի պակաս ռազմական եւ ավելի շատ՝ քաղաքական կառույց:

Ամենավերջում, երբ տարբեր երկրների փոխարտգործնախարարները, դեսպանները, ոչ կառավարական կազմակերպությունների ներկայացուցիչները հրաժեշտ էին տալիս իրար, ես մի անգամ էլ դիտեցի «Ազատություն» ռադիոկայանի կոնֆերենց դահլիճը: Պատերին կախված դրոշների թվում էր նաեւ Հայաստանի դրոշը: Այն 23 երկրներից մեկի, որտեղ լսվում է «Ազատության» ձայնը: Երկիր, որ ի թիվս այլոց, միացել է Հյուսիսատլանտյան ուխտի «Համագործակցություն հանուն խաղաղության» ծրագրին, բայց «դեռ հեռու է մինչեւ ՆԱՏՕ իր ճամփան»:

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐ ԻՍԿԱՆԴԱՐՅԱՆ
Պրահա-Երեւան

ՀԱՄԱՌՈՏ

Ադրբեջան. Նավթի առաջին շատրվանը՝ Սահմանադրության օրը

ԹԲԻԼԻՍԻ-ԲԱՔՈՒ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն նոյեմբերի 12-ին Ադրբեջանում կմասնակցի «Չըրաղ» հանքավայրի նավթի առաջին շատրվանի հանդիսավոր բացմանը: Ինչպես ավանդական ռադիոհարցազրույցի ժամանակ ասել է Շեւարդնաձեն, նախատեսված է, որ նա Բաքվում հանդիպումներ է ունենալու ադրբեջանցի պաշտոնակցի, Թուրքիայի վարչապետի, Ռուսաստանի ղեկավարների հետ: Նոյեմբերի 12-ին՝ իր Սահմանադրության օրը, Ադրբեջանը կնշի «Չըրաղ» հանքավայրի նավթի առաջին շատրվանը, որը «դարի պայմանագրով» մշակվում է միջազգային կոնսորցիումի 12 ընկերությունների կողմից: Նախագծի արժեքը ութ միլիարդ դոլար է: Հանդիսություններին ժամանելու են մի շարք պետությունների, վառելիքի նախարարությունների, առաջատար նավթաընկերությունների ղեկավարներ: Փրայմ Նյուսի Բաքվի թղթակցի տվյալներով, նոյեմբերի 12-ին Ռուսաստանի առաջին փոխվարչապետ Բորիս Նեմցովն Ադրբեջանում վերջին զոնդաժն է անցկացնելու Ռուսաստանի տարածքով արտահանման հիմնական խողովակաշարի նախագծի առնչությամբ:

Իրանը պատրաստ է ռազմական գործակցության Ծոցի երկրների հետ

ԹԵՀՐԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Իրանը պատրաստ է ռազմական համագործակցություն իրականացնելու Պարսից ծոցի երկրների հետ եւ պաշտպանում է այդ տարածաշրջանում համատեղ զորավարժություններ անցկացնելու գաղափարը: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այդ մասին հայտարարել է Իսլամական Հանրապետության ռազմածովային ուժերի հրամանատար ծովակալ Աբաս Մոհթաջը: Նրա խոսքերը հնչել են ի պատասխան Պարսից ծոցի ջրատարածքում իրանաքուվեյթական համատեղ զորավարժություններ կազմակերպելու վերջերս արված քուվեյթական նախաձեռնության: Մոհթաջը նշել է, որ տարածաշրջանի պետությունների զինված ուժերի կապերի ամրապնդումը հնարավորություն կընձեռի այնտեղ հաստատելու անվտանգության նոր կարգ, առանց որեւէ արտաքին ուժի մասնակցության: «Ռազմավարական կարեւոր շրջանի անդորրը, կայունությունը համապատասխանում են այնտեղ գտնվող բոլոր երկրների շահերին, անկախ նրանց պաշտոնական կարողությունից», նշել է ծովակալը: Այս տարի Իրանը մի շարք խոշորածավալ զորավարժություններ է անցկացրել, դրանց մեծ մասը՝ Պարսից ծոցի գոտում:

Հեռուստատեսային պայմանական նշանների համակարգն ընդդեմ բռնությունների

Մեկ տարի է արդեն ֆրանսիական պետական ու մասնավոր հեռուստաալիքները հեռարձակում են հատուկ նշաններով ուղեկցվող հաղորդումներ, որոնք նախազգուշացնում են ծնողներին այն բռնության տեսարանների առկայության մասին, որոնք կարող են ցնցել երեխաներին: Ըստ ՀՀ-ում Ֆրանսիայի դեսպանատան մամլո հաղորդագրության, հեռուստածրագրերը վերահսկող Հեռուստառադիոտեսչությունը (CSA) այս տարվա սկզբից գործադրում է մի մեխանիզմ, որ կոչված է պայքարելու հեռուստաէկրանը ողողող այն ֆիլմերի դեմ, որոնք բռնություն են քարոզում: Մանրազնին ուսումնասիրելով հեռուստատեսային ամենադիտվող ժամերի շաբաթական ծրագիրը, Կոմիտեն հայտնաբերեց, որ յուրաքանչյուր ժամվա ընթացքում ցուցադրվում են 10-ից ավելի բռնության տեսարաններ: Եվ սա արվում է, անտեսելով 1989-ին CSA-ի ազդարարած այն նոր կանոնները, որոնց համաձայն հեռուստաալիքները սպառնալիքի տակ պարտավորվել են նման հաղորդումները հեռարձակել ավելի ուշ ժամի, ավագ հանդիսատեսի համար:

Պայմանական նշանների համակարգը, որ ի վերջո ընտրեցին խորհրդակցելով ալիքները եւ CSA-ն, շարունակում է «սպիտակ քառակուսու» ավանդույթը, որ երեւան էր եկել էկրանի տորին անկյունում 1961-ին: Այն միտված էր պայքարելու գլուխ բարձրացնող հեռուստատեսային էրոտիզմի դեմ: Այդ շրջանում բռնությունը դեռ չէր ողողել էկրանները: «Սպիտակ քառակուսին» հայտնվեց այն ժամանակվա միակ հեռուստածրագրի ընթացքում մի քանի րոպե կանգի մերկ մեջքի ցուցադրմանը հաջորդած սկանդալի արդյունքում: Պաշտոնապես այն չէր փոխվել, սակայն վերջին շրջանում դուրս էր մղվել գործածությունից:

Ըստ նոր համակարգի հաղորդումներն ուղեկցվում են 3 տարբեր նշաններով: Կանաչ շրջանը նշանակում է, որ ցանկալի է ծնողների համաձայնությունը, նարնջագույն եռանկյունին ազդարարում է, որ համաձայնությունը պարտադիր է (այս նշանը «զարդարում» է կինոդահլիճներում մինչեւ 12 տարեկանների համար արգելվող ֆիլմերը), իսկ կարմիր քառակուսին զգուշացնում է, որ հաղորդումը հասցեագրված է միայն մեծահասակներին: Միայն կոդավորված առեւտրային Canal+ ծրագիրը հրաժարվեց այս քառակուսիների գործածումից, նախընտրելով սեփական պայմանանշանային համակարգը: Նշանների ընտրությունը կատարում են այն ծրագրերը, որոնք դեռ նախկինում տիրում էին հաղորդումների վերահսկման կառույցները, որոնց մեջ ներգրավված էին պրոդյուսերները, ռեժիսորները, իսկ անհրաժեշտության դեպքում նաեւ ներկայացուցիչներ հեռուստադիտողների շարքերից: Այսուհետ TF1 ալիքին պրոդյուսերները իրենց ծրագրերը ներկայացնում են պայմանանշաններով: CSA-ն պահպանում է նրանց որոշումները բողոքարկելու, հեռարձակումը ավելի ուշ ժամի տեղափոխելու կամ ընդհանրապես մերժելու, ինչպես նաեւ անհրաժեշտության դեպքում համապատասխան միջոցներ կիրառելու իրավունքը:

Այս համակարգի նմանօրինակը չկա աշխարհում: Այլ երկրներ փորձում են խնդիր լուծել տեխնիկապես կամ ընդունում են համապատասխան օրենքներ: Ֆրանսիայում նոր մեխանիզմի ներմուծումը հերթական անգամ առիթ դարձավ գրաքննության ցանկացած կաղապարի կատաղի հակառակորդների եւ «բարոյականության վերադարձի» կողմնակիցների վեճի բորբոքմանը: Բայց մի կողմ թողնելով այս ամենը, հարկավոր է նշել, որքանով է արդյունավետ մեթոդը, որ ծնողներին է վերապահում այս կամ այն ծրագիրը դիտելու երեխաների իրավունքը: Նորամուծությունից մի քանի ամիս անց CSA-ն հարցում անցկացրեց: Հեռուստադիտողների 54 տոկոսը դրական էր գնահատում այն, մասնավորապես անչափահասների ծնողները: Սակայն 61 տոկոսը, թեպետ տեղյակ են պայմանանշանների գոյության մասին, ուշադրություն չեն դարձնում դրան եւ չեն հետեւում, ինչ են դիտում երեխաները:

Ա. Գ.

Մշակույթ

Ավելին, քան ծաղրանկարիչ

Լրացավ հայտնի ծաղրանկարիչ Գեորգի Յարալյանի ծննդյան 70-ամյակը: «Ազգ» օրաթերթը, որ հաճախակի եւ սիրով է տպագրում իր աշխատակից ճանաչված վարպետի ծաղրանկարները, իր շնորհավորանքի խոսքն է հղում նկարչին:

Հին, ասվածային խոսք, որը ասել է նաեւ մեր հին մեծերից մեկը. «Ինչ որ մարդն է, այն էլ իր գործերն են»: Օ՜, թույլ տվեք, սակայն, չհամաձայնել, որովհետեւ մարդն այսօր այլեւս, հակառակ գիտության առաջընթացին, տեսանելի չէ այնպես, ինչպես երեկ էր թվում: Մարդը հասարակ գոյական է միայն քերականության դասագրքերում:

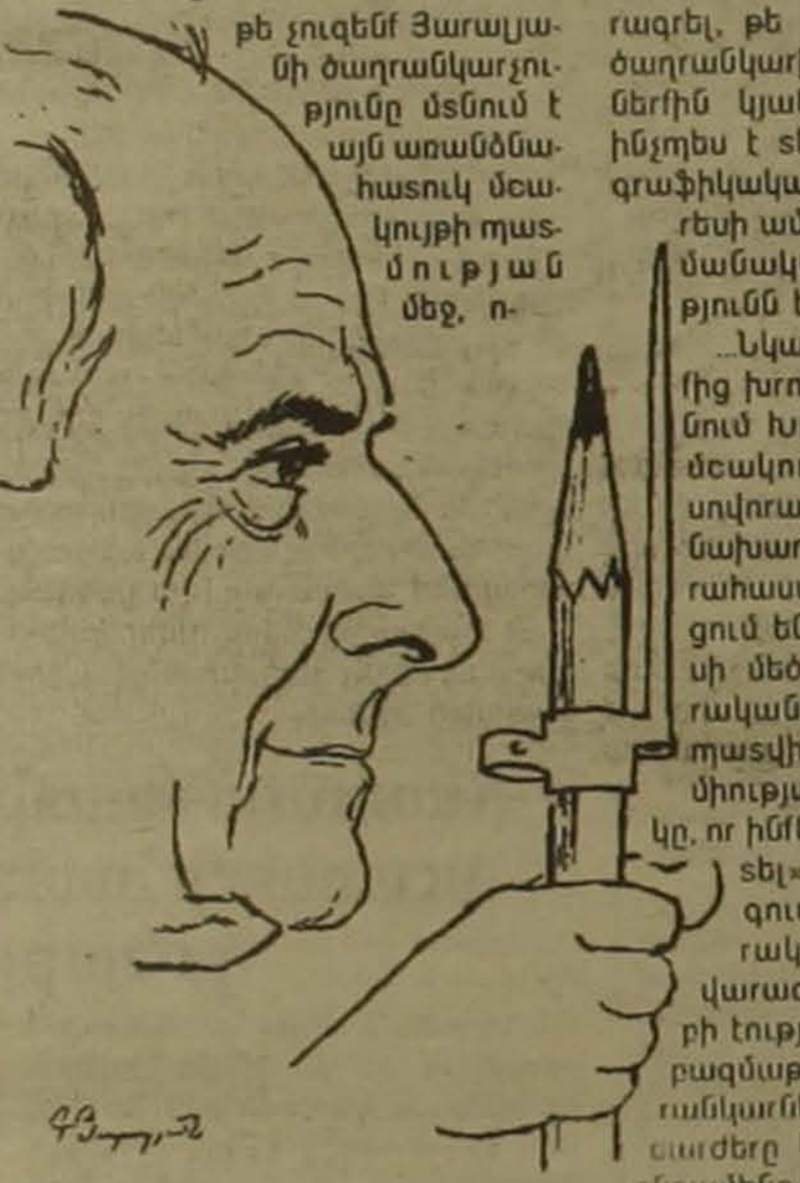

Գեորգի Յարալյան: Այստիսի հեղափոխական չկա, այս անունով քաղաքական գործիչ, պատգամավոր չունենք: Եվ այնուամենայնիվ այս անունը պատիվ է բերում Հայաստանին, քաղաքամայր Երեւանին, որովհետեւ նաեւ այս մարդու շնորհիվ իրարամերժ, հասարակական ու չափազանց հետաքրքիր տասնամյակների մեջ զարգացել, հարստացել է մի բնագավառ՝ ծաղրանկարչությունը, որը չունեն եւ որով ամենեւին չեն հետաքրքրվում հետամնաց երկրներում:

Ո՞ւմ է պետք այն քաղաքը, ուր ծաղրանկարիչ չկա: Դա նույնն է, թե երկիրը թատրոն, կրկես, լրագիր չունենա: Առանց ծաղրանկարի լրագիրը գորշ է ու տխուր: Առանց ծաղրանկարչի՝ չկա քաղաքին վայել մթնոլորտ ու միջավայր:

Գեորգի Յարալյանը ապրում է մաշված ու հոգնած մի գեղագիտության սահմանների մեջ: Բայց այնքան տաքություն ու կենդանություն կա իր գծի մեջ, որ միշտ թարմ ու հետաքրքիր է թվում: Եվ որովհետեւ մեծ մեր [illegible] մարդու մեջ, ուր, մեծ հումորության ուժով նրա գծած ծաղրանկարները շահում են աշխարհի որոշ հռչակավոր ծաղրանկարիչների ստեղծագործությունների համեմատությամբ, արամիս են, խիստ հետաքրքրական, բայց երբեմն նաեւ դաժան են...

Գեորգին դեպի ծաղրանկարչությունն ուղղված ամբողջական մի կերպված է բոլորովին ոչ պատահական մեկը իր բնագավառում: Իր շրջապատում եւ ամենուր քիչ չեն պատահական մարդիկ: Արանք տարբեր հայտնի անհասականությունների ստեղծագործություններից այնքան շատ տարրեր են վերցրել, որ մարդիկ մոռացել, կորցրել են իրենց ունեցածը: Ասացվել է արհեստական մարդ: Մինչդեռ Յարալյանը բնական ընթացքի մեջ է: Ճշմարիտ է, նրա ծաղրանկարները դիտելիս կարծես մի լճի մեջ ես, որը կապված չէ աշխարհի գետերի ու ծովերի հետ: Այս վերամբարձ նախադասությամբ ուզեցինք ասել, թե Գեորգիի ստեղծագործությունները չեն հիշեցնում համաշխարհային ծաղրանկարչության մեծ վարպետներին: Բայց դա ամենեւին թերություն չէ, մանավանդ ուզենք, թե չուզենք Յարալյանի ծաղրանկարչությունը մտնում է այն առանձնահատուկ մշակույթի պատմության մեջ, որը ստեղծվել է բռնատեսության յոթանասուն տարիների ընթացքում, եւ այսօր, առավել եւս վաղը մեծ հետաքրքրություն պիտի ներկայացնի:

...Սեփական հնարավորություններով, մտքի եւ արվեստի շրջափակման, փշալարերի տարիներին Գեորգի Յարալյանը փորձել է առաջացնել ազատության այն թրթիռը, որը ջերմացնում էր ընթերցողներին զանազան լրագրերի անկյունները հետազոտելիս: Յարալյանը այն հեղինակներից էր, որոնց շնորհիվ առաջացավ աշխարհի ամենախելոք, ամենակռահող, ենթաիմաստներ վերածնող ընթերցողների, հանդիսատեսների, ունկնդիրների դասը:

Լճացման ժամանակաշրջան կոչվող 1970-ական թվականներին նա ստեղծել է «Վերնիսաժ» կոչվող ծաղրանկարի մի քանի տարբերակ: Ծաղրանկարչական այդ ծավալուն հորինվածքները ցուցադրվում էին հանրապետական մեծ ցուցահանդեսներում եւ ներկայացնում էին Հայաստանի նկարիչների միության առօրյան: Բառերով դժվար էր նկարագրել, թե ինչպես է բնութագրել ծաղրանկարիչը ամեն մի անհատի ներքին կյանքը, գործունեությունը, ինչպես է տեսել աննկատելին: Այդ գրաֆիկական յուրահատուկ մակերեսի ամեն մի դրվագ նաեւ ժամանակաշրջանի պատմությունն է:

...Նկարիչների միության շենքից խրոխտ քայլերով ներս է մտնում խորհրդային Հայաստանի մշակույթի կարճահասակ, սովորականից կարճ տաբատով նախարարը: Նրան իբրեւ բարձրահասակ թիկնապահ ուղեկցում են տեղակալները: Այնպիսի մեծ կարոտախտով, զինվորականի շարժումով նրանց պատվի է առել նկարիչների միության հասակավոր պահակը, որ ինքնաբերաբար «բացահայտել» է քաղաքացիական հագուստ կրած, ժողովրդավարական կարգախոսներով վարագուրված պաշտոնախմբի էությունը... Եթե չլինեին այն բազմաթիվ հետաքրքրական ծաղրանկարները, հնարամիտ դիպուկ շարժերը եւ մենք տեսած լինեինք ընդամենը «Վերնիսաժը», որի մի փոքրիկ հատվածը փորձեցինք բառերով ներկայացնել ընթերցողներին, ապա դարձյալ պիտի բարձր գնահատեինք հայ լրագրության, ծաղրանկարչության մշակի շիտակ ապրելու սիզիփոսյան տառապանքը, տեսնելու, պատկերելու կերպարը:

Եվ վերջում կամենում եմ ասել, որ ընթերցողին այս մաքուր, անշահախնդիր մարդը ամենեւին էլ այնքան երջանիկ ժպտացողը չէ... Արհեստավարժ մասնագետի արժանապատվությամբ, ազնվազարմի հպարտությամբ միշտ զոհ է պահել նա իր ներաշխարհը:

ՄԱՐՏԻՆ ՄԻՔԱՅԵԼՅԱՆ

Սեւակ Արզումանյանի նոր գիրքը տպագրվել է Լոս Անջելեսում

Լոս Անջելեսում լույս է տեսել անվանի գրականագետ Սեւակ Արզումանյանի «Վահրամ Հաճյան» ուսումնասիրությունը: Իրավ բեղուն գրիչ ունի Ս. Արզումանյանը: Նրա գզրոցներում պատրաստի ձեռագրեր միշտ կգտնվեն: Այս տարում սա երկրորդ գիրքն է՝ հայրենի Արցախին նվիրված «Ցամաքող աղբյուրներ» խոհագրությունից հետո: «Վահրամ Հաճյան»-ն իրավամբ է համարվել գիրք-անակնկալ:

Բավական է ասել, որ հեղինակի հանդիպումն իր մեկենասի՝ ազգային բարեգործ Խաչիկ Խաչիկյանի հետ կայացել է ընդամենն այս գրքում:

Այդ շքեղ հատորը բացվում է հովանավորի նույնքան առինքնող լուսանկարով: Նա ինքնագոհ ժպտում է: Արժանի է: Հոգ չէ, որ հեղինակի լուսանկարը գրքում չկա: Այդ տեղում կտեսնեք բազմաշխատ մի բանվորի կերպարանք: Ինչ փույթ: Ցանկացողները կարող են Ս. Արզումանյանի լուսանկարը տեսնել նրա մյուս գրքերում: Կարելի է տեսնել նաեւ անձամբ իրեն՝ «Վիլյամ Սարոյան» համալսարանում, որի հիմնադիր-ռեկտորն է: Կարեւորը, անշուշտ, գործն է՝ տվյալ դեպքում սփյուռքի անվանի բանաստեղծի ստեղծագործությանը նվիրված գիրքը, որ կատարված է արդի գրականագիտության նվաճումների մակարդակով, ամերիկյան գրահրատարակչական մշակույթի լավագույն ավանդույթներով:

Գրքի 5 գլուխներում հանգամանորեն վերլուծված է բանաստեղծի անցած ճանապարհը՝ իր կեռմաններով, վերելքներով ու վայրէջքներով, խոհի եւ հույզի դաշնության անընդհատ որոնումներում:

Այն բացվում է... Վահրամ Հաճյանի առաջաբանով: Հիրավի զարմանալի՜ Ամերիկա, զարմանալի ամերիկացիներ: «Այս մենագրության համար ինծ բախտավոր եմ համարում, գրում է բանաստեղծը, քանի որ այն տպագրվում է իմ կենդանության օրոք»: Ասացինք, որ գիրքը տպագրված է ամերիկյան գրահրատարակչական մշակույթի վերջին խոսքով: Դրան գումարած գրականագիտական գրքերի համար մեզանում անսովոր գեղարվեստական ձեւավորումը՝ Սուրենյանցի, Սարյանի, Մինասի, Կալենցի, Աղալյանի գունագեղ, արտաս կտավների վերատպությունները, Համո Սահյանի եւ Վահագն Դավթյանի լուսանկարները:

Ինչ էլ լինի՝ կարելի է անվարան ասել, որ գրքի բովանդակության ներքին ու արտաքին ձեւն ամերիկահայության նվերն է հայրենի գրականագիտությանը, իսկ աշխատության բուն փաստը՝ հակառակը:

Կարեւորը, սակայն, որ այսպես լրացնելով միմյանց՝ ծնունդ է առել մի գիրք, որ ամենայն իրավամբ կարող է մեր օրերի մշակութային երեւույթ համարվել թե հայրենիքում, թե սփյուռքում:

ԹԵՎՈՍ ՊԵՏՐՈՍՅԱՆ

Մահ նշանաւոր ջութակագործ Վահագն Նիկողոսեանի

Միջազգային համբաւի տէր ջութակագործ, ջութակի նորոգիչ՝ Վահագն Նիկողոսեան մահացած է 20 սեպտեմբերին, Բէյսայդի իր բնակարանին մէջ, Նիւ Եորք: 87 տարեկան էր:

Նիկօ, ինչպէս կըսէին կոչել զինքը, կ'անդամակցէր Ամերիկեան ջութակի եւ լարային գործիքներու վարպետներու դաշնակցութեան, ինչպէս նաեւ ուրիշ բազմաթիւ հիմնարկութիւններու, որոնց գլխաւոր զբաղումն է լարաւոր գործիքներու շինութիւնը: Ան հիմնադիր անդամ էր նաեւ Ամերիկայի Ջութակի ընկերակցութեան: 1986-էն մինչեւ 1996 եղաւ տնօրէն Օբէռլինի բարձրագոյն վարժարանի լարաւոր գործիքներու վերականգնումի կեդրոնին:

Նիկօ ծնած էր Պոլիս, 1910-ին: Ան իր առաջին ջութակը շինեց 15 տարեկանին Գարեգին Քիւրճեանի հսկողութեան ներքեւ: 1929-ին Փարիզ գնաց եւ Մարսէլ Վաթելլոյի աշակերտելով՝ ուսումնասիրեց ջութակաշինութիւնը: 1958-ին գաղթեց Միացեալ Նահանգներ, ուր Նիւ Եորքի Ռեմբըրթ Վուլիցէր հաստատութեան մօտ աշխատեցաւ 10 տարի: 1964-էն մինչեւ 1968 գործեց որպէս տեղակալը Սիմոն Սաքքոնիի:

1969-ին, Նիկողոսեան բացաւ իր սեփական հաստատութիւնը, Մանհաթթընի 57-րդ փողոցին վրայ՝ «Ստրադիվարիուս» աշխատանոցը: 1984-էն մինչեւ իր մահը, ան շարունակեց սպասարկել Բէյսայդի իր աշխատանոցին մէջ աշխարհածանօթ ջութակահարներու եւ լարաւոր գործիքներու վարպետներու: Այդ վարպետներուն մէջ կը գտնուէին Ժակ Թիբօ, Փաբլօ Կազալս, Զինօ Ֆրանչեսքաթի, Իզաակ Շթերն, Ռուջիէրօ Ռիչի, Իցաք Փերլման, Եհուտի Մենուհին, Փիեռ Ֆուրնիէ եւ տակաւին ուրիշներ, որոնց անունները կը վկայեն, թէ ինչպիսի համբաւ մը կը վայելէր Վահագն Նիկողոսեան:

Նիկօ իր ընտանիքէն, եւ մասնաւորաբար իր հօր՝ Արամէն ժառանգած էր լաւագոյնը սորվելու եւ սորվեցնելու աւանդութիւնը: Իր հայրը յայտնի մանկավարժ մըն էր, որ իր զաւկին սորվեցուց մէկ գիտելիքէ դէպի ուրիշ գիտելիք անցնելու եւ կեանքի մը ընթացքին իր գիտցածէն ուրիշներուն ալ բաժին հանելու իմաստութիւնը:

Նիւեորքեան տարիներու ընթացքին Նիկօ հասցուց ջութակաշինութեան եւ ջութակի նորոգութեան մասնագէտներ, առնուազն երկու իրարայաջորդ սերունդներ: Բացի ասկէ, իբրեւ Օբէռլինի վարժարանի ջութակաշինութեան բաժնի տնօրէն, ան ամբողջ 10 տարի առիթն ունեցաւ իր գիտցածը սորվեցնելու բոլոր անոնց, որոնք կ'աշխատէին իրեն հետ:

«ՄԻԱՑԱՑ»

◇ ◇ ◇

Սփյուռքահայ բանաստեղծ եւ հասարակական գործիչ Մանուել Աղամյանի «Փաստեր եւ մտորումներ» գրքի շնորհանդեսը տեղի ունեցավ Փասադենայի Հ. Մ. Մ-ի «Կարո Սողանալյան» սրահի մեջ, որը կազմակերպել էր Նոր սերունդ մշակութային միությունը: Աշխատությունը հանգամանորեն ներկայացրեց դոկտոր Մանդրյանը, շեշտելով գրքի երկու ազգային եւ միջազգային բաժինների հույժ ուշագրավ լինելը, որոնցում արծարծվում են ազգային իրականությանը վերաբերող մի շարք կարեւոր արդի հարցեր:

◇ ◇ ◇

Գլենդեյլի քոլեջի հանդիսասրահում տեղի ունեցավ Համազգայինի Փասադենայի «Լեւոն Շանթ» թատերախմբի Վիլյամ Սարոյանի «Իմ սիրտը լեռներում է» ներկայացման ցուցադրումը անգլերենով: Առաջին ներկայացմանը ներկա էր մեծ գրողի որդին Արամ Սարոյանը:

«ՄԻԱՑԱՑ»

Կրկնակի հոբելյան

Հանդիսություն «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում

Մեր հանրապետության երաժշտական խմբերի շարքում իր ուրույն տեղն ունի Հայաստանի ժողովրդական գործիքների պետական նվագախումբը: Այն ստեղծվել է երկու տասնամյակ առաջ: Անցած քսան տարիների ընթացքում նվագախումբը հայկական երգի եւ երաժշտության համբավը տարածել է աշխարհի բազմաթիվ երկրներում: 1977 թվականին Կառլեն Միրզոյանի ղեկավարությամբ կազմավորվել է Հայաստանի ժողովրդական գործիքների պետական նվագախումբը: Տարբեր տարիներին նվագախումբը ղեկավարել են կոմպոզիտորներ Արգաս Ոսկանյանը, Վլադիլեն Բալյանը եւ Նորայր Գրիգորյանը: 1987 թվականից նվագախումբը ղեկավարում է Հենրի Մանգասարյանը: Նրա ղեկավարության շնորհիվ նվագախումբը ստեղծագործական նոր վերելք ապրեց եւ մասնակցեց միջազգային մի շարք փառատոների: Գերմանիայի Վիսբադեն քաղաքի «Մայիսյան խաղեր» միջազգային փառատոնում նվագախումբը շահեց արծաթե մեդալ: Հաջողության հասավ նաեւ Իրաքի «Բաբելոնյան փառատոնում»՝ նվաճելով մեծ մրցանակը («Գրան պրի») ու դափնեկիր դարձավ ժողովրդական գործիքների նվագախմբերի փառատոնում: Նվագախումբը նաեւ մեր հանրապետության կազմակերպված զորավար Անդրանիկի 125-ամյակին նվիրված փառատոնի դափնեկիր է:

Նվագախմբի հետ ելույթներ են ունեցել հայկական երգի անզուգական կատարողներ Ֆլորա Մարտիրոսյանը, Սուսաննա Սաֆարյանը, Լեւոն Իսպիրյանը, Ռուբեն Սահակյանը եւ շատ ուրիշներ: Ստեղծագործական խմբի համար այս տարի կրկնակի հոբելյանական է: Նվագախմբի 20-ամյակին զուգահեռ լրացավ նաեւ Հենրի Մանգասարյանը ծննդյան 50 տարին:

Հայաստանի ժողովրդական գործիքների պետական նվագախմբի ստեղծման 20-ամյակի եւ նրա ղեկավար Հենրի Մանգասարյանի ծննդյան 50-րդ տարելիցի առթիվ «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահում տեղի ունեցավ հոբելյանական մեծ հանդիսություն: Նվագախմբի ստեղծման 20-ամյակին եւ նրա ղեկավարի կյանքին ու ստեղծագործությանն էր նվիրված երաժշտագետ, Երեւանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի հայ երաժշտական ֆոլկլորագիտության ամբիոնի դոցենտ, Հայաստանի կոմպոզիտորների եւ երաժշտագետների միության անդամ Անահիտ Կիրակոսյանի ծավալուն զեկուցումը: Երաժշտագետը մասնավորապես ասաց.

- Հենրի Մանգասարյանի աշխատանքն արժանի է մասնագիտական բարձր գնահատանքի եւ հեղինակային իրավունք ունենալու: Նա մեծ ավանդ ունի ազգային երաժշտության գոհարներ բեմ հանելու եւ տարածելու հայրենանվեր գործում: Հայաստանի Հանրապետության մշակույթի նախարարության ներկայացուցիչ Աննա Օհանյանը շնորհավորական ջերմ խոսքից հետո հոբելյարին հանձնեց նախարարության շնորհավորագիրը: Հոբելյարին սրտագին շնորհավորեցին նաեւ կոմպոզիտոր Վլադիլեն Բալյանը, պրոֆեսոր Իվան Վարդանյանը, երգչուհի Սուսաննա Սաֆարյանը եւ շատ ուրիշներ: Ասմունքով եւ երգով հոբելյարներին իրենց ողջույնը հղեցին մայրաքաղաքի Դանիել Վարուժանի անվան դպրոցի սաներն ու «Վարդանանք» մանկական երգչախումբը: Հարուստ ու բազմազան ծրագրով հանդես եկավ հոբելյարը՝ Հայաստանի ժողովրդական գործիքների պետական նվագախումբը, որը ղեկավարում էր մյուս հոբելյարը՝ Հենրի Մանգասարյանը: Նվագախմբի հետ հանդես եկան երգչուհիներ Ֆլորա Մարտիրոսյանը, Սուսաննա Սաֆարյանը, թառահար Ռաֆայել Վարդանյանը...

Հոբելյանական հանդիսությունը վարում էր դերասան Ազատ Գասպարյանը:

Հ. Մ.

ԱԶԳ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Շիրակ-2»-ը բարձրագույն խմբում, իսկ «Սպիտա՞կը»...

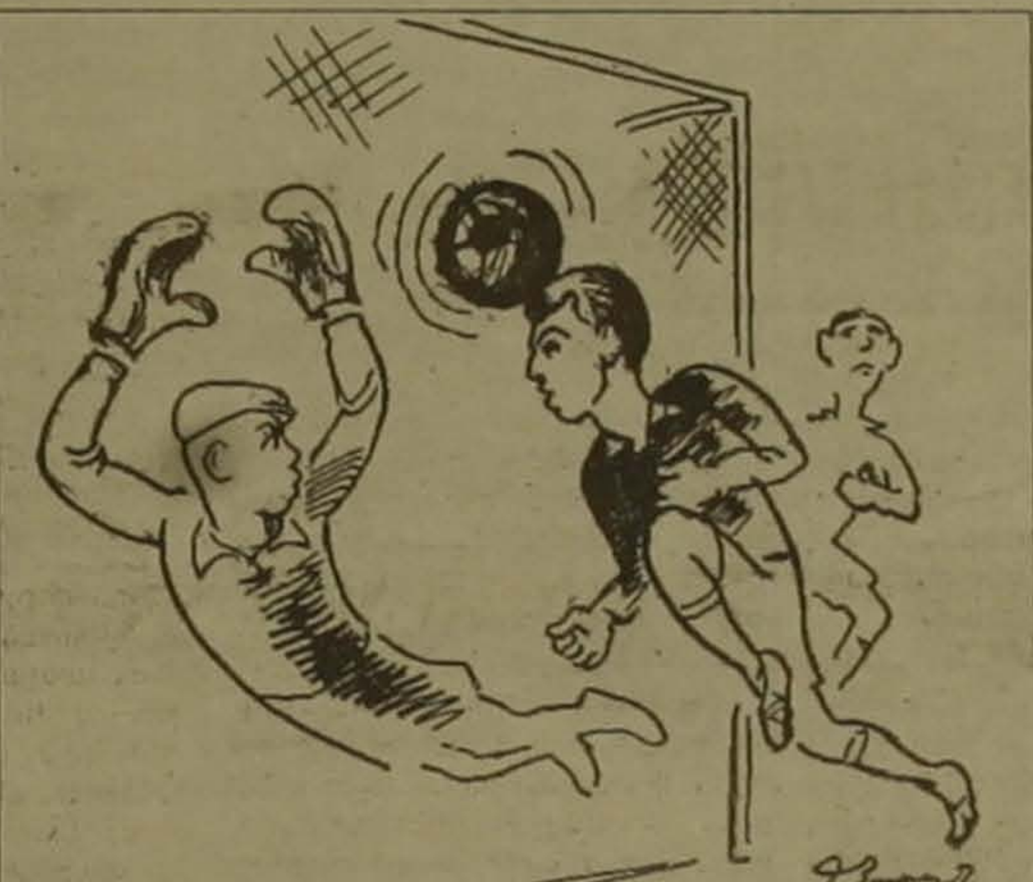

Ավարտվեց ֆուտբոլի Հայաստանի Հանրապետության հերթական 6-րդ առաջնության առաջին խմբի մրցաշարը: Վերջին տուրում էջմիածնի «ԲՄԱ-Արայից» չներկայացավ մրցավայր՝ Գյումրի: Թիմին գրանցվեց տեխնիկական պարտություն 0–3 հաշվով: Այսպիսով, «Շիրակ-2»-ը դարձավ մրցաշարի հաղթող եւ ձեռք բերեց բարձրագույն խմբի ուղեգիր:

Ամիսներ առաջ բազմափորձ մարզիչ Գառնիկ Ասատրյանն ասաց, որ Սպիտակ քաղաքում նոր կազմավորված թիմը նպատակադրվել է պայքարելու առաջնակարգ դիրքերի համար եւ ձգտելու է արդեն հաջորդ տարի ուժեղագույնների խմբում հանդես գալ: Ճիշտն ասած, մենք թերահավատորեն վերաբերվեցինք գլխավոր մարզչի վստահությանը: Սակայն «Սպիտակի» մրցելույթներից պարզ դարձավ, որ Գ. Ասատրյանի սպասելիքները հիմքից զուրկ չէին: Տեղի, Վանաձորի ու Գյումրիի երիտասարդ ֆուտբոլիստներով համալրված «Սպիտակը» խաղից խաղ կատարելագործեց իր խաղամակարդակն ու վերջին տուրում 3-0 հաշվով հաղթելով «Նաիրիին», ամրապնդվեց 2-րդ հորիզոնականում: Բարձրագույն խմբի երկրորդ ուղեգրի համար պայքարում «Սպիտակը» նոյեմբերի 20-ին անցումային խաղ կանցկացնի բարձրագույն խմբի մրցաշարում 9-րդ տեղը գրաված թիմի հետ:

Մրցաշրջանը վստահ սկսեց Կապանի «Լեռնագործը»: Թիմը խոշոր հաշիվներով մի քանի տպավորիչ հաղթանակներ տոնեց, սկսեց գլխավորել մրցաշարային աղյուսակը, եւ թվում էր, թե նրան կանգնեցնելն այլեւս անհնար է: Սակայն մի քանի հանդիպումներում միավորների չնախատեսված կորուստները հանգեցրին նրան, որ թիմն ի վերջո հանգրվանեց երրորդ հորիզոնականում: Ամեն դեպքում «Լեռնագործն» աչքի ընկավ արդյունավետ խաղով, իսկ վերջին տուրում հյուրընկալվելիս 4-1 հաշվով հաղթեց «Արագածին»: Կապանցի ֆուտբոլիստները մրցակիցների դարպասները խփել են բոլորից շատ՝ 63 գնդակ:

Բարձր տեղերի համար պայքարում էր նաեւ Երեւանի «Նաիրին», որի խաղն առանձին հանդիպումներում լավ տպավորություն թողեց:

Երեւանյան թիմերի «Զվարթնոցի» եւ «Դինամոյի» մրցավեճն ավարտվեց 1-0 հօգուտ դաշտի տերերի: Մրցաշրջանի ընթացքում թիմերը մարզական հաջողություններ չդրսեւորեցին եւ հանգրվանեցին աղյուսակի ստորին հորիզոնականներում: Ճիշտ է, «Զվարթնոցը», հրավիրելով փորձառու խաղացողների, ձգտեց կանոնավորել խաղամակարդակը, բարելավել մրցաշարային գործերը, բայց խուսափել վերջին տեղից նրան այդպես էլ չհաջողվեց:

Ցավոք, մրցաշրջանի կեսից Արմավիրի մարզի համանուն թիմը, չկարողանալով հաղթահարել ֆինանսական ճգնաժամը, դադարեցրեց մրցելույթներն ու կազմալուծվեց:

Առաջին խմբի մրցաշարի հանդիպումների գերակշիռ մասն անցավ համեստ եւ գրավիչ պայքարում, հաճելի լարվածության մեջ պահելով այն փոքրաթիվ ֆուտբոլասերներին, որոնք կանոնավոր մարզադաշտ էին հաճախում:

ԱՐՄԵՆ ԴԱՎԹՅԱՆ

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ-2	16	13	2	1	46-17	41
2. Սպիտակ	16	13	1	2	38-14	40
3. Լեռնագործ	16	12	1	3	63-18	37
4. Նաիրի	16	9	1	6	38-18	28
5. Դինամո	16	4	2	10	18-47	14
6. ԲՄԱ-Արայի	16	4	1	11	25-45	13
7. Ղարաբաղ-2	16	4	1	11	21-39	13
8. Արագած	16	3	3	10	16-36	12
9. Լեռնագործ	16	3	2	11	12-43	11

Մոսկվայի «Սպարտակը»՝ Ռուսաստանի հնգակի չեմպիոն

Ավարտվեց Ռուսաստանի վեցերորդ առաջնությունը: Հինգերորդ անգամ չեմպիոնի կոչումը նվաճեցին Մոսկվայի «Սպարտակի» ֆուտբոլիստները: Առաջնության հաղթողը որոշվեց վերջին տուրի «Ռոտոր»-«Սպարտակ» հանդիպման ժամանակ: Մրցակցից երկու միավորով ետ մնացող «Ռոտորին» միայն հաղթանակ էր անհրաժեշտ չեմպիոն դառնալու համար, սակայն մայրաքաղաքի ֆուտբոլիստները խաղը շահեցին 2-0 հաշվով: Սա, անշուշտ, սպարտակցիների եւ նրանց մարզիչներ Օլեգ Ռոմանցեւի ու Գեորգի Յարցեւի մեծ հաջողությունն է: Վոլգոգրադցիները գրավեցին երկրորդ տեղը: Երրորդ տեղը գրավեց Մոսկվայի «Դինամոն», որը թեեւ «Ռոտորին» հավասար միավորներ վաստակեց, հետ մնաց լրացուցիչ ցուցանիշներով: Մեծ հաջողություն է Յարոսլավլի «Շիննիկի» չորրորդ տեղը: Թիմը, երկրորդ եւ երրորդ մրցանակակիրների հետ միասին, իրավունք ստացավ եկող տարի հանդես գալու ՈւԵՖԱ-ի մրցաշարում:

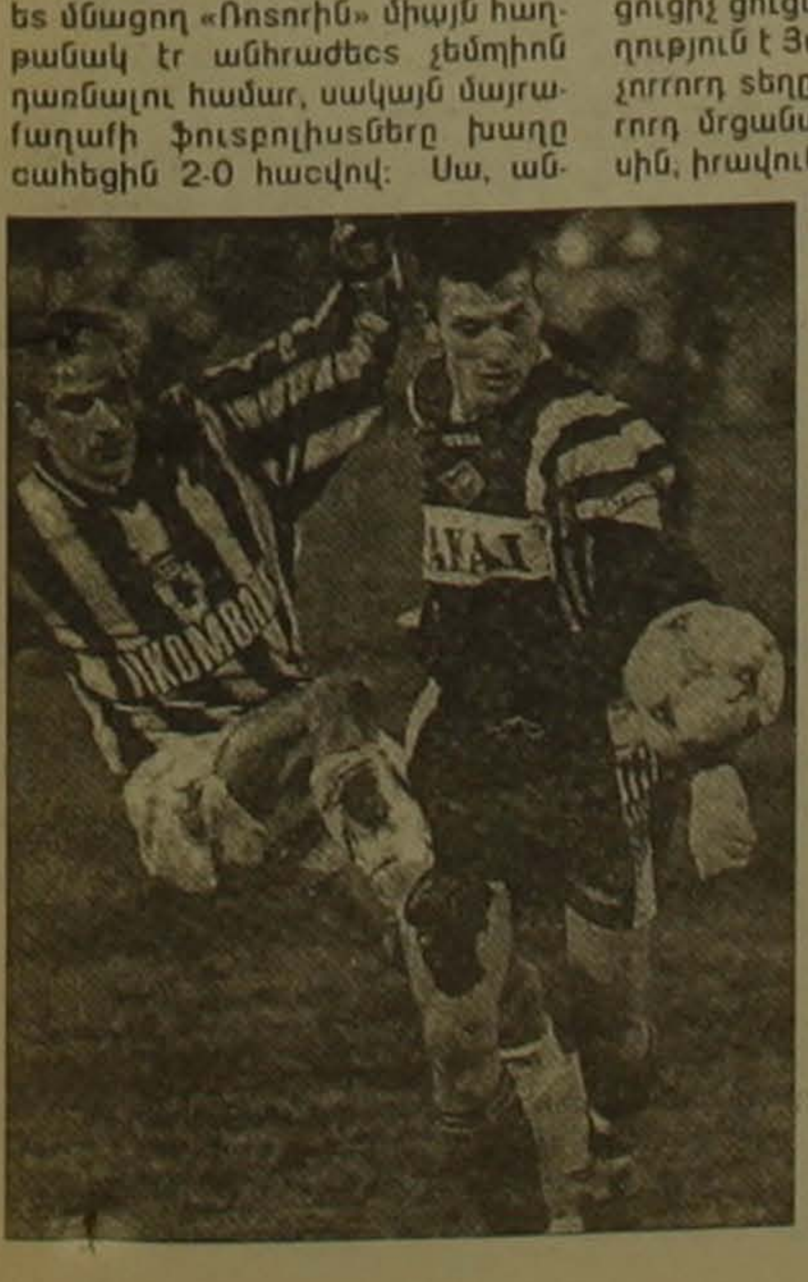

Անհաջող հանդես եկավ նախանցյալ տարվա չեմպիոնը՝ Վլադիկավկազի «Ալանիան»: Իր հավակնություններով հայտնի թիմը խիստ անհավասար խաղաց եւ հանգրվանեց աղյուսակի երկրորդ կեսում: Իրենց հնարավորություններից ցածր հանդես եկան մայրաքաղաքի երկու թիմերը՝ «Տորպեդոն» ու ԲԿՄԱ-ն:

Բարձրագույն խմբից հրաժեշտ տվեցին Վորոնեժի «Ֆակելը», Նիժնի Նովգորոդի «Լոկոմոտիվը» եւ Նաբերեժնիե Չելնիի «Կամազը»: Ի դեպ, վերջինիս առաջնության կարգը խախտելու համար, պատժեցին 6 միավոր հանելով նրա ունեցածից:

Քանի որ գալիք մրցաշրջանում առաջնության բարձրագույն խմբում հանդես կգան ոչ թե 18, այլ 16 թիմեր, երեք թիմերին կփոխարինի միայն մեկը՝ առաջին խմբի մրցաշարի հաղթող էլիստայի «Ուրալանը»: Կալմիկիայի նախագահ Կիրսան Իլյումժինովը (նա, ի դեպ, նաեւ շախմատի միջազգային ֆեդերացիայի նախագահն է) ամեն ինչ արեց, որ իրենց թիմը տեղ գրավի ուժեղագույնների շարքում:

Ռ. Ա.

Ամփոփիչ աղյուսակ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Սպարտակ	34	22	7	5	67-30	73
2. Ռոտոր	34	20	8	6	54-27	68
3. Դինամո	34	19	11	4	50-20	68
4. Շիննիկ	34	15	10	9	38-35	55
5. Լոկոմոտիվ Մ.	34	15	9	10	47-37	54
6. Չեռնոմորեց	34	13	14	7	40-26	53
7. Կռ. Սովետով	34	14	7	13	32-30	49
8. Զենիթ	34	13	10	11	28-29	49
9. Բալթիկա	34	11	16	7	38-33	49
10. Ալանիա	34	14	4	16	52-42	46
11. Տորպեդո	34	13	6	15	50-46	45
12. ԲԿՄԱ	34	11	9	14	31-42	42
13. Ռոստսելմաշ	34	9	14	11	34-38	41
14. Ժեմչուժինա	34	11	7	16	38-51	40
15. Տյումեն	34	9	7	18	28-46	34
16. Ֆակել	34	7	5	22	25-49	26
17. Լոկոմոտիվ Ն.	34	6	5	23	26-60	23
18. Կամազ	34	8	3	23	38-75	21

ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՕԿ-ի ղեկավարները մեկնեցին Ստոկհոլմ

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ստոկհոլմ մեկնեցին Հայաստանի օլիմպիական կոմիտեի նախագահ Ալեքսան Ավետիսյանը եւ գլխավոր քարտուղար Հարություն Յավրյանը: ՀԱՕԿ-ի պատվիրակությունը Շվեդիայի մայրաքաղաքում կմասնակցի Միջազգային օլիմպիական կոմիտեի (ՄՕԿ) գլխավոր համաժողովին, որտեղ նախատեսված է քննարկել օլիմպիական շարժման ընթացիկ հարցերը եւ պրոբլեմները, մասնավորապես Նագանոյի օլիմպիական խաղերի վերաբերյալ: Այս մասին Արմենպրեսի թղթակցին տեղեկացրին Հայաստանի ազգային օլիմպիական կոմիտեում:

Հայ սուսերամարտիկները մեդալ չնվաճեցին, բայց...

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լեհաստանի Գդանսկ քաղաքում ավարտվեց սուսերամարտի Եվրոպայի առաջնությունը, որին մասնակցեցին նաեւ Հայաստանի 2 ներկայացուցիչներ: Ճկասուսերակիրների մրցաշարում 75 մարզիկների մրցակցությունում երեւանցի Գագիկ Հովհաննիսյանը գրավեց 19-րդ տեղը: Իսկ խոցասուսերակիրների մրցումներում նրա համաքաղաքացի Սամվել Գրիգորյանը, նույնպես 75 մրցակիցների մեջ, ավելի համեստ արդյունքի հասավ, գրավելով 28-րդ տեղը: Մեկնաբանելով հայ մարզիկների ելույթը, ՀՀ սուսերամարտի ֆեդերացիայում ասացին, որ թեեւ արդյունքները բավականին համեստ են, բայց, հաշվի առնելով Հայաստանի սուսերամարտի ռեալ իրավիճակը եւ մարզաձեւի հետ կապված բազմաթիվ պրոբլեմները, առայժմ դժվար է նրանց առջեւ մեդալ նվաճելու խնդիր դնել:

Ք. Սմետանենկո-Ս. Գյոզալյան զույգը միջազգային մրցաշարի հաղթող

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Հայաստանի դրոշի ներքո հանդես եկող Քսենիա Սմետանենկո-Սամվել Գյոզալյան զույգը հաղթող դուրս եկավ Զագրեբում՝ Խորվաթիայի հոբելյանական տոնին նվիրված գեղասահքի միջազգային մրցաշարում: Հայաստանի գեղասահորդները շրջանցեցին մի շարք լուրջ մրցակիցների, այդ թվում Ռուսաստանը ներկայացնող երկու զույգերին: Արմենպրեսի թղթակցին այդ մասին հայտնեց ՀՀ գեղասահքի ֆեդերացիայի նախագահ Սամվել Խաչատրյանը: Հիշեցնենք, որ այս զույգը, փաստորեն, արդեն ապահովել է 1998-ի փետրվարին Ճապոնիայի Նագանո քաղաքում կայանալիք օլիմպիական խաղերին մասնակցելու իրավունքը: Ավելացնենք, որ այս զույգի մարզիչն է հանրահայտ ռուս մասնագետ Ելենա Չայկովսկայան:

Հայ ձյուդոյիստները կմասնակցեն Եվրոպայի առաջնությանը

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Այսօր Սլովենիայի մայրաքաղաք Լյուբլյանա կմեկնեն ձյուդոյի Հայաստանի հավաքականի երեք անդամներ՝ 60 կգ քաշային կարգում հանդես եկող Ղազարոս Գրիգորյանը, Ալեքսանդր Գրիգորյանը (65 կգ) եւ Լեւոն Գալստյանը (71 կգ): Ինչպես տեղեկացրին ՀՀ սպորտվարչությունից, նրանք մասնակցելու են Եվրոպայի երիտասարդական առաջնությանը:

ՇԱԽՄԱՏ

Կարեն Ասրյանը համալրում է հայ գրոսմայստերների բանակը

ՍԱՆԿՏ ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Օրերս Ս.Պետերբուրգում ավարտված միջազգային խոշոր մրցաշարում երեւանցի 17-ամյա շախմատիստ Կարեն Ասրյանը լրացրել է գրոսմայստերական երրորդ նորման, ինչը նրան հնարավորություն կտա այսուհետ կրել շախմատային այդ բարձրագույն տիտղոսը: Հայաստանի շախմատի ֆեդերացիայից հաղորդել են, որ շվեյցարական մրցակարգով անցկացված մրցաշարում հանդես են եկել 120 շախմատիստներ, որոնցից 40-ը՝ գրոսմայստերներ: Կարենը գրավել է 3-րդ մրցանակային տեղը: Հիշեցնենք, որ երկու անգամ Ասրյանն այդ նորման լրացրել էր 1996թ.-ին՝ համաշխարհային 32-րդ օլիմպիադայում 12 հնարավորից հավաքելով 10 միավոր ու 4-րդ խաղատախտակի վրա դառնալով հաղթող եւ նույն թվականին՝ Կրասնոդարում կայացած մրցաշարում:

Խաղացվել է երեք տուր

ՀՇԿՏ-ի առաջնությունները

Հայաստանի շախմատիստի կենտրոնական տան առաջնություններում երեք տուր է խաղացվել:

Կանանց մրցաշարում միանձնյա առաջատարը Նաիրա Մովսիսյանն է, որն իր օգտին է ավարտել բոլոր հանդիպումները եւ ունի 3 միավոր: Չորս շախմատիստուհիներ՝ Արուսյակ Գրիգորյանը, Նելլի Աղինյանը, Նոնա Սահակյանն ու Լուսինե Ապրեսյանը կեսական միավոր պակաս են վաստակել:

Տղամարդկանց մրցաշարի 80 մասնակիցներից հինգը հարյուր տոկոսանոց արդյունք ունեն: Դրանք են Վարուժան Հակոբյանը, Գաբրիել Սարգսյանը, Աշոտ Հովհաննիսյանը, Խաչատուր Մեսրոպյանն ու Լաերտ Մարգարյանը: Մի խումբ շախմատիստներ 2,5 միավոր են վաստակել:

Հիշեցնենք, որ ՀՇԿՏ-ի առաջնություններում կանցկացվի ինը տուր: Այնպես որ, հիմնական իրադարձությունները առջեւում են:

Աշխարհի լավագույն 8 թենիսիստները ATP աշխարհի առաջնության նախօրեին Հանովերում, նոյեմբերի 10: Առաջին շարքում ձախից աջ՝ Մայքլ Չանգ (ԱՄՆ), Սերխի Բրուգերա (Իսպանիա), Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ), Կառլոս Մոյա (Իսպանիա): Հետեւի շարքում ձախից աջ՝ Պատրիկ Ռաֆթեր (Ավստրալիա), Յոնաս Բյորկման (Շվեդիա), Գրեգ Ռուսեդսկի (Մեծ Բրիտանիա) եւ Եվգենի Կաֆելնիկով (Ռուսաստան):

ԱԶԳ

Օրվա հետքով

ԿԻՊՐՈՍ

Փակ հանդիպում Նիկոսիայում

ՆԻԿՈՍԻԱ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: ԱՄՆ-ի նախագահի Կիպրոսի գծով հատուկ դեսպանորդ Ռիչարդ Հոլբրուկը այսօր Նիկոսիայում ՄԱԿ-ի բախարգելման գոտում հանդիպում է ունեցել Կիպրոսի Հանրապետության նախագահ Գլավկոս Քլերիդեսի եւ թուրք-կիպրական համայնքի ղեկավար Ռաուֆ Դենքթաշի հետ: Բանակցություններն անցել են դռնփակ:

Ինչպես նշել է Նիկոսիայի ռադիոն, զրույցները եւ կարծիքների փոխանակումը Կիպրոսի հիմնախնդրի կարգավորման հասնելու հնարավոր ուղիների շուրջ կրել են բավական լուրջ բնույթ:

Ինչպես հաղորդել է ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ը, ՄԱԿ-ի բախարգելման գոտում հանդիպման նախօրեին Ռիչարդ Հոլբրուկը առանձին շփումներ է ունեցել Քլերիդեսի եւ Դենքթաշի հետ: Նշելով կիպրական հնացած հանգույցի լուծման ուղղությամբ ԱՄՆ-ի գործադրած ջանքերի կարեւորությունը, նա լրագրողներին ասել է, որ իր առաքելությունն անչափ բարդ է, եւ որ հարկ չկա այժմ «ճեղքում» ակնկալել Կիպրոսի հիմնախնդրի կարգավորման գործընթացում: ԱՄՆ-ի միջնորդությամբ նման խորհրդատվական շփումները կշարունակվեն առաջիկա ամիսներին:

ԱԴՐԲԵՋԱՆ

Բազմաթիվ թվով պատանդների ճակատագիրը դեռ անհայտ է

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այսօր Ադրբեջանում պահվում են մոտ 700 պատանդներ, հայտնեց Պատանդների պաշտպանության ֆոնդի գործադիր տնօրեն Լարիսա Ալավերդյանը: Նա նաեւ ավելացրեց, որ այսօր պատանդներին վերաբերող գործունեությունը փակուղի է մտել այն իմաստով, որ 1995 թվականից այս կողմ պատանդների, այդ թվում գերությունից ազատվածների ցուցակը փոփոխություն չի կրել: Մինչդեռ վերջին երկու տարիներին պատանդների խմբովի փոխանակության դեպքերը խոսում են այն մասին, որ նրանք Ադրբեջանի կողմից նոր վերցված պատանդներ են, որոնք, սակայն, վերադարձվում են ադրբեջանական դիվերսանտների դիմաց:

Միջազգային նորմերով պատանդ են համարվում ստույգ ինչ-որ պահանջ կատարելուց հետո վերադարձվելու ենթակա անձինք: Իսկ Ադրբեջանում պնդում են, թե նման խաղաղ բնակիչներ ու պատանդներ իրենց մոտ չեն պահվում: Սակայն, ըստ Լ. Ալավերդյանի, նրանց թիվը հասնում է 600-ի՝ հիմնականում Շահումյանից ու Մարտակերտից, եւ մոտ 100 պատանդ՝ Հայաստանի տարբեր շրջաններից: «Դրա համար մեր ցուցակներում ընդգրկվածները ոչ թե պատանդներ են, այլ՝ անհետ կորածներ»:

Մենք առաջարկել ենք, ասաց ֆոնդի ղեկավարը, որ ստեղծվի աշխատանքային մի խումբ, առաջին հերթին Ադրբեջանի ու Լեռնային Ղարաբաղի, ինչպես նաեւ Հայաստանի հասարակական կազմակերպությունների մասնակցությամբ, որը կարողանա ոչ թե պատեհ առ պատեհ, այլ սիստեմատիկ աշխատանքով ճշտել, թե անհայտ կորածներից որոնք են արդեն գտել իրենց տխուր վախճանը, եւ որոնց համար դեռ կարելի է շարունակել փնտրումները: Սա է այսօրվա վիճակը, ըստ տիկին Ալավերդյանի:

ՄՈՍԿՎԱ

Համագործակցության պայմանագիր է կնքվելու «Նաիրիտի», «Ռոսկոնտրակտի» եւ «Սումիտոմոյի» միջեւ

ԵՐԵՎԱՆ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Նոյեմբերի 13-14-ը Մոսկվայում կկայանա հանդիպում «Ռոսկոնտրակտ» ընկերության, «Նաիրիտ» ձեռնարկության եւ ճապոնական «Սումիտոմո» ֆիրմայի ներկայացուցիչների միջեւ: Ինչպես հայտնեց «Նաիրիտի» գործադիր տնօրեն Գագիկ Ներսիսյանը, հանդիպման արդյունքում կկնքվի եռակողմ համաձայնագիր, ըստ որի, մասնավորապես, ճապոնական կողմը մեծ ներդրումներ պետք է անի «Նաիրիտում»:

Տնօրենը նաեւ տեղեկացրեց, որ շուրջ 25-օրյա դադարից հետո, որը պայմանավորված էր «Նաիրիտի» արտադրությունների հիմնական նորոգման աշխատանքներով, ներկայումս ձեռնարկությունն աշխատում է նախկին բեռնվածությամբ: Նորոգման աշխատանքները նախատեսված ժամկետից երկար տեւեցին գործարանի ֆինանսական միջոցների սղության եւ գործարանում առկա մեծ քանակությամբ հին սարքավորումների պատճառով: Պրն. Ներսիսյանը հավաստիացրեց, որ մինչեւ տարվա վերջ ձեռնարկությունը կթողարկի մոտ 1000 տոննա կաուչուկ, անցյալ տարվա համեմատ արտադրանքի ծավալը կկազմի 132-133 տոկոս:

«Նաիրիտ» գիտաարտադրական միավորում ՓԲԸ-ն քլորոպրենային կաուչուկի արտադրության խոշորագույն ձեռնարկությունն էր նախկին ԽՍՀՄ-ում: ԽՍՀՄ-ի փլուզումից հետո դա աշխատել է ոչ ավելի, քան իր հզորության 10 տոկոսի չափով:

Բաց հասարակության ինստիտուտի
օժանդակության հիմնադրամ-Հայաստան

Քաղաքացիական կրթական նախագիծը (ՔԿՆ)
հայտարարում է մրցույթ

Արեւելյան գիտնական ծրագրին մասնակցելու կապակցությամբ: Քաղաքացիական կրթական ծրագիրն ընդգրկում է հետեւյալ կրթական ոլորտները.
տնտեսագիտություն, մանկավարժություն, պատմություն, իրավագիտություն, սոցիոլոգիա, եվրոպական հետազոտություններ, միջազգային հարաբերություններ, քաղաքագիտություն, պետական սեկտորի կառավարում:

Մրցույթին մասնակցելու համար անհրաժեշտ են հետեւյալ պայմանները.
- Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն
- իրավունք դասավանդել Հայաստանի բուհերում
- գիտական կոչում ստացված արեւմտյան համալսարաններից մեկում
- լրիվ հաստիքով դասախոսի պաշտոն Հայաստանի բուհերում ոչ ավելի, քան երեք տարի
- անգլերենի մասնագիտական իմացություն:

Ծրագիրն ապահովում է.
- 250 դոլար թոշակ
- դրամական միջոցներ ուսումնական ծրագրերի նյութեր ձեռք բերելու համար
- մասնակցություն ՔԿՆ-ի կազմակերպված միջոցառումներին:

Դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 1998 թ. հունվարի 27-ը:
Լրացուցիչ տեղեկությունների եւ դիմումների համար դիմել Անահիտ Ալլախվերդյանին հետեւյալ հասցեով. Երեւան, Այգեձորի 53բ
Հեռ. 272119, 271713

«Տաթեւ» մանկական երգչախմբի համերգ

ԱՄՆ-ի Հայ օգնության ֆոնդի Հայաստանի մասնաճյուղը եւ Խնկո-Ապոր անվան հանրապետական մանկական գրադարանը ներկայացնում են «Տաթեւ» մանկական երգչախումբը:

Նոյեմբերի 21-ին ժամը 15-ին
Կոմիտասի անվան կամերային երաժշտության տուն:

Իրաքցիները համերաշխ են նախագահ Սադդամ Հուսեյնի հետ

ՌՈՅԹԵՐ-ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ

ԿԱՀԻՐԵ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Բաղդադի հարյուրավոր բնակիչներ ցուցադրեցին իրենց նվիրվածությունը նախագահ Սադդամ Հուսեյնին, հայտարարելով, թե պատրաստ են իրենց կյանքը զոհաբերել հանուն նրա: Երկուշաբթի լույս երեքշաբթի գիշերը հավաքվելով նախագահական պալատում, այդ իրաքցիները կանանց ու երեխաների հետ յուրատեսակ «կենդանի վահան» էին կազմել նախագահի շուրջ, որը, նրանց կարծիքով, «մարտահրավեր է նետել ԱՄՆ-ին»: Երկուշաբթի օրը Իրաքի մայրաքաղաքի հազարավոր բնակիչներ մտան ժողովրդական աշխարհազորի շարքերը, որի մեջ գրանցվելու կետեր են բացվել քաղաքի բոլոր շրջաններում:

ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման համաձայն, երկուշաբթի երեկոյան «տեղի է ունեցել Իրաքի զինված ուժերի բարձրաստիճան հրամանատարական կազմի խորհրդակցություն ֆելդմարշալ նախագահ Սադդամ Հուսեյնի մասնակցությամբ»: Խորհրդակցությունում քննարկված հարցերի մասին հաղորդագրության մեջ ոչինչ չի ասվում:

ՇՐՋԱՆ

Ադրբեջանա-ճապոնական 4 միլիարդանոց գործարք է նախապատրաստվում

ԲԱՔՈՒ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ավարտվում է Կասպից ծովի ադրբեջանական հատվածի հարավ-արեւմտյան մասում ընկած «Յանան թաբա», «Աթաշքյա» եւ «Սուդան Նյամիզ» հեռանկարային հանքակազմությունների հետախուզման ու մշակման պայմանագրի նախապատրաստումը: Ըստ Բաքվի ռադիոյի հաղորդման, Ադրբեջանի պետական նավթընկերությունը այդ պայմանագիրը մտադիր է իրականացնել ճապոնական հինգ նավթընկերություններից բաղկացած կոնսորցիումի հետ: Այդ կապակցությամբ Ադրբեջանի պետական նավթընկերությունը համապատասխան նամակ է նախապատրաստում հասցեագրված Ադրբեջանի նախագահին, որի՝ Ճապոնիա ձեռնարկելիք այցի ընթացքում էլ ամենայն հավանականությամբ կստորագրվի այդ պայմանագիրը, որի նախնական արժեքը չորս միլիարդ դոլար է:

Թուրքմենստանի նախագահը մերժեց Ադրբեջանի հրավերը

ԲԱՔՈՒ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Ըստ Բի Բի Սի ռադիոկայանի տեղեկատվության, Թուրքմենստանի նախագահ Նիյազովը մերժել է Ադրբեջանի հրավերը՝ մասնակցելու նավթի հանքավայրի բացման արարողությանը, որը, Աշգաբադի հայտարարության համաձայն, պատկանում է իրեն: Նիյազովը Բաքու էր հրավիրվել այն կապակցությամբ, որ այս շաբաթ միջազգային կոնսորցիումը Ադրբեջանի հետ համատեղ աշխատանքներ է սկսելու «Չըրաղ» հանքավայրում: Ինտերֆաքս ռուսական գործակալությունը, վկայակոչելով նախագահ Նիյազովին, հաղորդել է, որ հանքավայրում աշխատանքների ձեռնարկումը կարող է ավարտվել լուրջ դիմակայությամբ երկու պետությունների միջեւ:

Վրաստանի եւ Հարավային Օսիայի ղեկավարները կհանդիպեն նոյեմբերի 14-ին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 11 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Նոյեմբերի 14-ին Ջավա առողջարանային ավանում տեղի կունենա Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեի եւ Հարավային Օսիայի ղեկավար Լյուդվիգ Չիբիրովի հանդիպումը, Փրայմ նյուսին հաղորդել են Վրաստանի նախագահի մամլո ծառայությունում: Կողմերի կարծիքով, այս հանդիպումը եւս մեկ ազդակ կհանդիսանա վրաց-օսական հակամարտության կարգավորման համար: Ինչպես ասել է Լյուդվիգ Չիբիրովը, Ջավայի հանդիպումը կգերակշռեն տնտեսական բնույթի եւ տարածաշրջան գաղթականների վերադառնալու հետ կապված հարցերը:

Քաշի ավելացում եւ նվազեցում:
Զանգահարել 27-10-21:
ժամը 19-22-ը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան 115/70 քմ, Չարենցի 52, 3 հարկանի քարե շենքի 2-րդ հարկում:
Հեռ.՝ 55-66-56

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
առանձնատուն, 80 քառ. մ ներքին հարդարանքով (առանձին ննջասենյակով եւ երկու բնակելի հարկով), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:
Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը՝ 10-16, 58 33 26 ժամը՝ 18-23

ԿՈՐԵԼ Է
Երեւանի բժշկական 1-ին բազային ուսումնարանի 1991 թ. շրջանավարտ Գայանե Ջորջի Կարապետյանի դիպլոմը:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է
4 սենյականոց բնակարան *(Դավիթաշեն, II թաղամաս, 3-րդ շենք, բն. 4):*
Զանգահարել 72-89-83

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur):

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 703. Տպաքանակը՝ 3000. Ստորագրված է տպագրության 11. 11. 1997. Գինը՝ 100 դրամ